2012.I. (14.) szám

PANORÁMA

Kína a világban, a világ Kínában

Címlapsztori:
Magyarországra jön a kínai BYD

42. oldal

TARTALOM

Kínai tajcsi a világűrben, a világban és Magyarországon 5

Új város a Dél-kínai-tengeren 8

A hoák Vietnamban 11

Magyar diákok Kínában 13

Miniblog-láz Kínában 16

Az elveszett kínai törzs 19

Borkultúra Kínában 22

Borkiállítás képekben 24

A Kodály-módszer Kínában és hatása a kínai gyerekekre 26

Templomok és építkezések Kínában 29

Templomtúra 32

Impresszum

2012.I. (14.) szám

Főszerkesztő: Wang Xuejun
Főszerkesztő-helyettes: An Xin
Felelős szerkesztő: Zhang Hui
Laptervező: Jia Yanfeng, Feng Yan
Munkatársak: Liu Jiaqing, Cao Huiqing, Qin Liang, Ma Xiaolu, Zhao Zhengyu

Tenger alatti régészet Kínában 34

50 magyar fiatal tehetség látogatott Kínába 36

A kínai Pompeji 38

Utazás Dzsingisz kán halálának helyszínére 40

Magyarországra jön a kínai BYD 42

Wokkal Kínából – Huaiyangi ízvilág 46

Bocsánatkérés

Tisztelt Olvasónk!

Szeretnénk bocsánatot kérni azért, mert némi csúszással kerül Ön kezébe magazinunk legfrissebb száma, amelynek eredetileg márciusban kellett volna megjelennie.

A késedelem oka azonban örömteli, hiszen most első alkalommal tervezték és nyomtatták a Panorámát Magyarországon. Ez egyben azt is jelenti, hogy a jövőben könnyebben és gyorsabban tudjuk eljuttatni magazinunkat Önökhöz.

Egy közismert mondás szerint az, aki mentegetőzni kényszerül, nem jó gyerek. Ezzel a néhány soros magyarázattal nem szabadkozni szerettük volna, hanem megerősíteni, hogy magazinunkat csak átmenetileg kellett nélkülözniük.

Ismételten elnézést kérünk a késedelemért!

Kínai Nemzetközi Rádió, Magyar Szerkesztőség; Black Eyes Kft.

Wang Xuejun

Magyar szerkesztőség: Black Eyes Kft
Email: panoramainhu@gmail.com

Kérjük, küldjön e-mailt a panoramainhu@gmail.com címre, és ingyenesen rendelje meg a magazint.

Global Wanhua New BorsodChem

A Wanhua a világ leggyorsabban fejlődő vállalata a poliuretán nyersanyagok és a poliuretán alapú termékek előállítása és kereskedelme területén. A BorsodChem akvizíciójával létrejött a világ harmadik legnagyobb izocianát előállítója.

A csoporton belüli szinergiák erősítik a vállalat globális piacon betöltött pozícióit. A Wanhua legjelentősebb kínai gyártóként, meghatározó befolyással bír a világpiacon, míg a BorsodChem – a Wanhua Csoport tagjaként – folyamatosan erősíti kulcspozícióját Európában, egyrészt folyamatosan egyenletes és magas minőségű MDI termékek biztosításával, másrészt a TDI termelésben a régióban betöltött vezető szerepe révén.

WANHUA 万华

Yantai Wanhua Polyurethanes Co., Ltd.

Cím: No. 7 South Xingfu Road, Yantai, Shandong, P.R.China
Telefon: +86 535 3388309
Fax: +86 535 6936310
E-mail: hongkai@ytpu.com ; maying@ytpu.com
Honlap: www.ytpu.com

BorsodChem
Chemistry for generations

BorsodChem Európai Központ

Cím: 3700 Kazincbarcika, Bolyai tér 1.
Telefon: 48 511 211
Fax: 48 511 511
E-mail: bc@borsodchem.eu
Honlap: www.borsodchem-group.com

Kínai tajcsi
a világűrben, a világban és Magyarországon

Tajcsizni lehet bárhol. Közparkokban, vízparton, tornateremben, sőt a világűrben is… Lehet egyedül gyakorolni, vagy csoportosan. Gyógyításra, az időskori elesések csökkentésére is alkalmas. A tajcsi hagyománya nemcsak a világ, de az élet minden területén is jelen van, és a tajcsicsuan – egyfajta meditatív mozgásművészet – ennek egy része. A tajcsicsuan megfontolt, elegáns mozgások több ezer éves művészete. Kínából ered, ahol ma is igen kedvelt korareggeli elfoglaltság a parkokban, tereken.

A tajcsi gyökerei az ősi taoista filozófiáig vezethetők vissza. Mozdulatai jótékonyan hatnak a keringésre és a testtartásra, finoman átmozgatják, erősítik a szerveket és az izmokat, egyaránt nyugtatják a testet és a lelket, állítják szakértők.

A tajcsi gyakorlására általában a csendes közparkok a legmegfelelőbbek. De mi van akkor, ha elviselhetetlenül meleg van? Hol találni hűvösebb helyet a tajcsizáshoz? Az első kínai űrhajósnő, Liu Yang igazán kellemes környezetet választott a tajcsi gyakorlásához: a világűrt.

Június 26-án kedden az esti műszak rutinfeladatainak végeztével Liu Yang tajcsival zárta a napját a Tiangong 1 űrmodulban, Kína első kísérleti űrállomásában.

A Liu által bemutatott tajcsigyakorlat némileg eltért a megszokott mozdulatoktól. Edzője, Tong Feizhou kimondottan az asztronauták számára állította össze a mozdulatsort.

Tong a pekingi testnevelési egyetemen (Peking Sports University) végzett, aranyérmes pingpongozó volt. Az űrprogram részeként Tong feladata az űrhajósok fizikai felkészítése a testet és lelket is megviselő kihívásra. A kiképzéshez kidolgozott tajcsiforma leginkább a légzéstechnikára és az egész test relaxációjára, valamint az izmok, az inak és a csontok ellazítására helyezi a hangsúlyt. A gyakorlatsor jótékonyan hat az egyensúlyra, az izmok tónusára, a testtartás szabályozására és a lélek harmóniájára. A teljes forma háromperces mozdulatsor. Az „űrtajcsi" és a hagyományos stílus között az a fő különbség, hogy az előbbi nem tartalmaz lépéseket, hiszen az asztronauták a súlytalanság állapotában lépni nem tudnak. Liu Yang ezért kitámasztotta a lábát a gyakorlás során. Tong elmondása szerint a június 16-ai űrutazásra felkészített három űrhajós mindegyike megtanulta ezt a formát, és a kilövés napjának reggelén gyakorolták is.

Tajcsival az egészségért a világban!

A tajcsi a *tajcsicsuan* elterjedt rövid elnevezése. A *tajcsi* kifejezés a jin-jang elméletéhez kapcsolható. A *tajcsi* (vagy kínaiasan *taiji*) szó szerint annyit tesz, hogy „a két nagyszerű ellenpólus, a jin és jang", míg a *csuan* jelentése az, hogy „öklözés" vagy „egyensúlyozás". A két ki-

fejezést együtt talán úgy lehetne értelmezni, hogy „legfőbb alapvető erő” vagy „nagy végső ököl”. Megalkotójának Csang San-fenget tartják.

És hogy kinek ajánlható a tajcsi? A tajcsi mozgáskultúrája mindenki számára javallott. Kortól, nemtől függetlenül bárki végezheti. Legjobb, ha napi rendszerességgel űzzük, laza ruházatban és megfelelő tágas térben. Egy mozgássor végrehajtása 10–15 percig tart. Nyugatiak ezrei űzik nap mint nap a fizikai és szellemi frissesség és tisztaság megőrzése érdekében.

Közismert a tajcsi egészségmegőrző hatása. Ezt egyfajta gyógytornaként is felfoghatjuk, de meditatív elmélyülés, filozófia, élet- és harcművészet, sőt gyógyászat vagy kozmológiai tudomány is.

Nem kell sokat gyakorolnunk ahhoz, hogy megtapasztaljuk a tajcsi jótékony hatását. Ellazítja a testet és a lelket, oldja a modern társadalommal járó feszültséget és stresszt. Javítja a koordinációt, valamint az egészséget és a mozgékonyságot. A lágy, fordító és nyújtó mozdulatok oldják a feszültséget és felfrissítik a gyakorló energiarendszerét. Bár nem bizonyított, de vannak olyan vélemények, miszerint jótékony hatással van a szív- és érrendszerre, a csontrendszerre, valamint az izom- és idegrendszer állapotára és a teljes szervezet működésére.

A *New England Journal of Medicine* című orvosi folyóirat február 9-ei számában megjelent cikk szerint úgy tűnik, hogy a tajcsi segít az egyensúlyérzék romlásának csökkentésében az enyhe és a mérsékelt Parkinson-kór esetében. Emellett jótékony hatással bír a funkcionális kapacitásra, és a módszerrel az egyik leggyakoribb szövődmény, az elesés is csökkenthető.

A Neurológiai Rendellenességek és az Agyvérzés Országos Intézete által finanszírozott kísérletben 195 Parkinson-kórban szenvedő beteg vett részt. A randomizált kontrollált vizsgálat eredménye azt mutatja, hogy a 24 héten át tartó heti kétszer egyórás tajcsióra jelentős mértékű javulást hozott az egyensúlyérzék romlásának mérséklésében, különösen azokkal a betegekkel összehasonlítva, akik nyújtógyakorlatokat vagy állóképességi tréninget végeztek.

Az a csoport, amely tajcsigyakorlatokat végzett, minden másodlagos eredményt tekintve jobban szerepelt, mint a nyújtógyakorlatokat végzett csoport. Az állóképességi tréninget végzőkhöz képest a tajcsival tréningezők esetében nőtt a lépéshossz és funkcionális javulást is tapasztaltak.

A tajcsi a teljes testet megmozgató gyakorlat. A test egyik részének megmozdítása az egész testet mozgásba hozza, magyarázta az Oregoni Kutatóintézet tudósa, Fu Zhong Li. A test felső és alsó része szinkronban mozog. Li szerint ezt úgy kell elképzelni, mintha egy mozgó busz tetején állnánk, és amikor a busz kanyarodik, vagy sebességet változtat, az embernek át kell helyeznie a súlypontját, hogy megőrizze az egyensúlyát. Így működik a tajcsi is, mondta Li. Az olyan tajcsilépések, mint például a „vad ló sörényének elválasztása” vagy az „ostor oldalra”, az egész test összetett koordinációját igénylik, míg a „száll a kéz, mint a felhő” lépés során a fej és a szem koordinációjára is szükség van. A tajcsi gyakorlása segít a koordinációs képesség javításában vagy fenntartásában, a testtartás kontrolljában, a járás javításában és a test merevségének csökkentésében. Jelenleg nincs olyan gyógyszeres kezelés, amely megszüntetné a remegést, és ma még nem áll rendelkezésünkre bizonyíték arra sem, hogy a tajcsi segítene a re-

megés csökkentésében. Különösen figyelemre méltó, hogy a tajcsi jótékony hatásai a beavatkozást követően három hónapon át megmaradtak. A kísérlet során nem tapasztaltak káros mellékhatásokat.

Tajcsival az egészségért Magyarországon?

Magyarországon is próbálkoztak a tajcsi módszerével az időskori elesések megelőzésében. A tajcsioktatás a kisbéri Batthyány Kázmér Szakkórházban Fehér Miklós főorvos kezdeményezésére indult el még 2007 novemberében. A mozgásszervi betegségek megelőzésével és gyógyításával foglalkozó kórház főorvosa lapunknak elmondta, hogy először Párizsban találkozott a tajcsival. A Luxemburg-kertben sétálgatva figyelt fel a tornázó idősebb nőkre és férfiakra. Tőlük hallott először a számára addig ismeretlen mozgáskultúráról, a tajcsiról. Később részt vett egy rehabilitációs világkongresszuson, ahol az egyik előadás arról szólt, hogy miként lehet tajcsival javítani az idősek mozgáskészségét, a Parkinson-kórban szenvedő betegek egyensúlyérzékét. A 65 éven felüliek egy csoportjában, ahol a tajcsi oktatásával próbáltak javítani az idősek egészségi állapotán, 50 százalékos csökkenést tapasztaltak az elesések arányában.

Hazatérve elkezdett keresni valakit, aki a környéken lakik, és a tajcsi oktatásával foglalkozik, mesélte a *Panorámának* Fehér Miklós. Tatán talált rá egy tajcsimesterre, aki Kínában is járt már több alkalommal. Megegyezés született arról, hogy tanfolyamot indítanak a 65 év feletti idősek részére. Azt szerették volna megfigyelni, hogy az elesések száma hogyan változik, mennyivel csökken az egy éven át tartó tréning során. A kezdeti lelkesedés után a tatai oktató már nem volt elégedett azzal a jelképes összeggel, amit számára biztosítani tudtak a szűkös hazai keretből. Nem sikerült pénzt szerezni az elesésmegelőző programhoz, így a rehabilitációs kórház kénytelen volt elállni a kezdeményezéstől, és magára hagyni azt a 15–20 nyugdíjast, akik nagyon lelkesen, nagy kíváncsisággal tanulták a tajcsit hetente kétszer. A főorvos maga is részt vett az órákon. Elmondása szerint nem olyan könnyű ez a harcművészet vagy sport, mint amilyennek látszik. A mozdulatok kitartása például különösen nagy ügyességet és türelmet kíván, mesélte.

A főorvos nem tud hasonló, jelenleg is működő kezdeményezésről Magyarországon.

És hogy a magyar közparkokban miért nem látni tajcsizó időseket? Más európai országokban már komoly hagyománya van a meditatív mozgáskultúrának… Fehér Miklós szerint a magyarok nem nagyon szeretnek mozogni. „Lusta emberek vagyunk” – mondta a főorvos. De persze azt sem szabad elfelejteni, hogy más országokban az idősek konszolidáltabb életet élhetnek, tette hozzá. Nagyobb lelkesedésre, támogatásra és propagálásra lenne szükség, zárta beszélgetésünket Fehér Miklós.

Kína július 24-én várost alapított a Hainan tartomány legdélebbi részén található Yongxing-szigeten – számolt be a Xinhua hírügynökség. Sansha város alapítási ceremóniáját délelőtt tartották a helyi önkormányzat főépülete előtti téren.

Új város a Dél-kínai-t

A nemzeti lobogót felvonták, elhangzott a kínai himnusz, és felavatták Sansha önkormányzatának és a helyi Kínai Kommunista Pártnak (KKP) az emléktábláját.

Sun Shaochi, a kínai civil ügyek miniszterhelyettese az ünnepségen bejelentette, hogy az Államtanács elfogadta az új város bejegyzését. Luo Baoyou, a KKP hainani vezetője beszédében elmondta, hogy Sansha város a Xisha, Zhongsha és Nansha nevű szigetek felügyeletét fogja ellátni a Dél-kínai tengeren.

„A tartományi kormányzat célja, hogy a városból Kína szuverenitásának és tengeri erőforrás-fejlesztésének vezérállását hozza létre" – mondta a Xinhua tudósítójának a politikus. Hozzátette, a fő feladat az lesz, hogy olyan politikai erőt hozzanak létre, amely hatékonyan tudja ellátni a város igazgatását. A helyi önkormányzat a 2,13 négyzetkilométer alapterületű szigeten található, ez a legnagyobb a Xisha-szigetcsoportban.

A helyiek hétköznapjai

Wei Qiqiang, egy hatvanegy éves halász a Xinhuának arról számolt be, hogy az itteniek összetákolt fakunyhókban éltek, amikor ő ideköltözött 1979-ben. Mára a szigetnek egészen városias kinézete lett: van rajta katonai repülőtér, kikötő, utak, kórház, posta és egy obszervatórium.

Kedden a sziget 613 halászatból élő lakója hivatalosan is sanshaivá vált. Rizst, zöldségeket és gyógyszereket a Qiongzhou III hajó szállít a számukra a szárazföldről. A 760 tonna rakomány szállítására alkalmas hajón kétszáz utas fér el. Az időjárástól függően, általában havonta kétszer fordul a szárazföld és a sziget között.

Wang Chunyan, a xishai szupermarket dolgozója Hainan fővárosából, Haikou-ból költözött Yongxingra az idei év elején, mert úgy vélte itt gyümölcsöző üzleti lehetőségeknek néz elébe. A huszonegy éves nő apja egy szállítóhajón dolgozott több mint húsz éven keresztül, Wang Chunyan így ismer-

engeren

kedett meg ezzel a szigettel, s így nem aggódott a körülmények miatt ideköltözése előtt.

A legtöbb itteni számára az egészségügyi ellátás hiánya jelenti a legnagyobb gondot a szigeten. De valószínűleg ez is megoldódik, amint elkészül az új kórház. Nyitását 2012 végére tervezik.

Huang Liangshan, egy helyi halász, aki szerint hamarosan turisták is meg fognak jelenni a sziget utcáin, egy tenger gyümölcseit felszolgáló étterem nyitásán gondolkodik. A harminckét éves férfi tizenkilenc éves kora óta él a szigeten. Egy faházban él hétfős családjával, mindenük megvan, ami egy háztartásban szükséges lehet, sőt műholdas tévéjük, telefonjuk, hűtőjük és légkondicionálójuk is van.

Az önkormányzat céljai

A hírügynökség tudósítása szerint az új önkormányzat a halászat, az olaj- és gázkitermelés mellett a turizmust tartja Sansha város harmadik legnagyobb lehetséges bevételi forrásának. Xia Jie, az új polgármester korábban Hainan tartomány mezőgazdasági hivatalának volt a vezetője. A megnyitón elmondta, az önkormányzat célja hatékony adminisztratív és gazdasági irányítás révén biztosítsa az emberek megélhetését és a környezet védelmét a következő öt évben.

Sansha város megalapításával a Yongxing-szigeti halászok jártak a legjobban. Egyiküket még 1995-ben túszul ejtették a Fülöp-szigeteki hatóságok. Manapság a kínai halászok szemet vetettek a dél-kínai-tengeri forrásokra, s egy nagyobb halászhajó flottát küldtek ki a régióba.

A harminc hajóból álló flotta július 25-én érte el a Zhubi-zátonyt, egy héttel azután elhagyta Hainan déli részét. A flotta számára egy háromezer tonnás hajó szállít friss vizet és egyéb ellátmányokat.

A kínaiak évszázadok óta halásznak a Dél-kínai-tengeren, de azért az ekkora méretű halászflották ritkák. Zhang Huazhong, Sanya város tengerészeti és halászati hivatalának vezetője a Xinhua kérdésére elmondta, ez nem egy államilag szponzorált felvonulás, hanem maguk a helyi halászok kezdeményezték és szervezték le maguk között az akciót.

„Mindig azért áhítoztunk, hogy halászhassunk ebben a régióban, de ha egyedül vágtunk neki, nagy volt a kockázata, hogy ott ragadunk egy viharban, vagy egzecíroztatni kezdenek a külföldi hajósok" – mondta Liang Yapai, a flottát szervező két együttműködés egyikének vezetője. Hozzátette, hogy most, ha problémával szembesülnek, összeülhetnek és megvitathatják a megoldásokat.

Az is kiderült, hogy néhány halász állítólagos vietnami hajókra panaszkodott, melyek „árnyékként" követték a flotta útját. A Qiongsanya F8168 kínai hajó első tisztje szerint túl sok ilyen hajóval találkoznak a kínai vizeken, s nem tudják, mit kezdjenek az ilyen helyzetekkel. Az első tiszt elmondta, egyszer negyven hajót láttak a nyílt tengeren lehorgonyozva, és nagyon szép látvány volt, ahogy a hajók lámpásainak fénye tükröződött a finoman fodrozódó tenger vizén.

A Xinhua hírügynökség szerint Kína egy 820 ezer tengeri négyzetmérföldes terület felett követeli magának a felügyeletet a Dél-kínai-tengeren. A terület észak-déli irányban a Qiongnan-zátonytól a Zenmu-zátonyig, kelet-nyugati irányban a Hailima-zátonytól a Wan'an-zátonyig húzódik. A Dél-kínai-tenger nyugati részén található Xisha-szigetek környékén a kínai halászok gyakran futnak bele vietnami hajókba. A kínai hatóságok ezért az utóbbi hetekben megerősítették a felügyeletet a területen, hogy megvédjék az ország jogait és a halászok érdekeit, akik gyakran a szomszédos országok felfegyverzett hajóinak zaklatásáról, vagy a zsákmány elkobzásáról számoltak be.

A helyzet rendezése érdekében Kína egy másik lépést is megtett, júniusban bejelentette egy prefektúra jogú város létrehozását. Ez lett Sansha, amely több mint kétszáz sziget, homokpad és zátony felett gyakorolja majd az irányítást Xisha, Zhongsha és Nansha szigetek közelében. Ez egy nagyjából 13 négyzetkilométernyi szárazföldet és kétmillió négyzetkilométernyi tengeri területet jelent.

Tengeri halászat

A Hainan tartományi halászati hatóságok becslése szerint ötmillió tonna lehalászható tartalék van Sansha környékén. Hainanban évente mindössze nyolcvanezer tonna zsákmányt jelentenek be, de még évi kétmillió tonnás fogással is fenntartható lehet az itteni halászat. A hatóságok szeretnék áthelyezni a hangsúlyt a part menti halászatról a távoli, nyílt tengeri halászatra. A halászokat arra biztatják, hogy „építsenek nagy hajókat és fedezzék fel a mélyebb vizeket", mondta a Xinhuának Ding Xiuhong, Sanya város halászati tisztviselője, aki szintén a flottával tart.

Ding elmondta, hogy most a nagyobb tartalékok felderítésén dolgoznak Sanshában, hogy ezzel is segítsenek a halászok jövedelmének növelésében. A hainani illetékesek szerint, ha beválik a halászflotta alkalmazása, akkor Sanshában is bevetik ezt a módszert. A szigetcsoportból álló tartománynak harminchat halászati szövetsége van, melynek háromezer halász a tagja.

Sansha kormányzata szerint az itteni halászok életkörülményeinek javítása az egyik legsürgetőbb ügy, amely a napirendjükön szerepel.

A Yongxing-szigeten kétszáz halász él a családjával, a legtöbben faházakban. A gyerekek a falu utcáin játszanak, mert nincsen iskola a szigeten. A kínai hatóságok a város megalapításával egy jobb életet és több lehetőséget ígérnek az itteni emberek számára.

A hoák Vietnamban

A Vietnamban élő kínaiakat vietnami nyelven hoáknak nevezik, és ennek nyomán így terjedt el nevük a világban is. Hajdanában az ország lakosságának körülbelül három százalékát tették ki a hoák, és ugyan számuk, később részletezendő okokból, mára jelentősen csökkent, azért Vietnam nagyjából 2,3 milliót kitevő nemzetiségi lakosainak legnagyobb részét így is a kínaiak alkotják.

Ez az, amit felelősséggel ki lehet jelenteni, ennél pontosabban azonban nehéz biztosat mondani a vietnami hoákról. A lélekszámukról ugyanis különböző statisztikai adatok és becslések vannak. Jelenleg körülbelül egymillióan, talán valamivel kevesebben lehetnek. A 2011-es hivatalos statisztikai adatok szerint mindenesetre kevesebben. A központi vietnami adatok szerint ugyanis a vietnami kínai közösség körülbelül 855 ezer főt számlál, és ezzel az ország lakosságának 0,95 százalékát teszi ki.

Ha nem is kizárólag, de a hoák legnagyobb részt városokban élnek, elsősorban Vietnam déli részén, ott is a mai Ho Si Minh-városban, a hajdani Saigonban, azon belül is a helyi chinatownban, azaz Cholonban. Néhány hoa található Vietnam északi, magasföldi, a kínai határhoz közeli részén, ahol kisebb közösségekben, falvakban élnek. Az itteni kínai nemzeti kisebbséget ngai néven is ismerik a hoa elnevezés mellett. A vietnami statisztikákban viszont néha külön tartják számon a hoákat és a ngaikat. Valahogy úgy, ahogy a székelyeket és a magyarokat is próbálták Romániában külön nemzetiségként kezelni.

Mivel a hoák Dél-Kínából származnak, ezért legtöbbjük kantoniul és más dél-kínai nyelvjárásban beszél.

A kínaiak mindenütt a világon arról (is) nevezetesek, hogy megőrzik identitásukat, kulturális azonosságtudatukat. 1955-ben azonban Észak-Vietnam és Kína megegyezett abban, hogy a hoákat fokozatosan integrálni kell a vietnami társadalomba, és meg kell adni számukra a vietnami állampolgárságot.

1975 előtt az Észak-Vietnamban lakó hoák legnagyobb része rizstermelő paraszt, halász, kikötői munkás vagy pedig bányász volt. Kivéve azokat, akik városokban laktak. Délen viszont szinte kizárólag kereskedelemből, banki és ingatlanüzletekből, illetve árutermelésből éltek. Hivatalos statisztikai adatok szerint 1974 végén az élelmiszer-, a textil-, a kémiai ipar, a fémgyártás, a gépészet és az elektromos ipar több mint 80 százaléka, a nagykereskedelem 100 százaléka, a kiskereskedelem több mint 50 százaléka, a külkereskedelem 90 százaléka volt Vietnamban élő kínaiak ellenőrzése alatt.

Hatalmas számok, világosan látszik belőlük, hogy az ország iparának és kereskedelmének alakulásában a hoáknak az 1970-es évek közepéig döntő szava volt. És áttételesen, gazdasági dominanciájuknál fogva ők döntöttek még a rizs és más ritka áruk eladási áráról is.

A vietnami hatóságoknak nem tetszett a kínai kisebbség gazdasági hatalma, azt mondták a hoákról, hogy ők „állam az államban", és a hoák „állama" szigorúan szervezett, vérségi kötelékeken alapul. Még 1983-ban is azt írták le Hanoiban, hogy a „régi burzsoázia" 60 százaléka kínai származású az ország déli részén.

Ekkor azonban már csak múlt időben lehetett beszélni a hoák gazdasági dominanciájáról. 1975-ben hozzávetőlegesen 1,3 millió kínai nemzetiségű lakosa volt Vietnamnak, közülük mindössze 200 ezren éltek északon, a többiek mindannyian az ország déli részén, döntő többségük Saigonban és környékén. Saigon Cholon nevű városrésze hatalmas Chinatown volt, virágzó kereskedelemmel. A Cholon elnevezés egyébként vietnami nyelven annyit tesz: „nagy piac", és nevéhez mindenképpen méltó volt Ho Si Minh-város kínai negyede.

1975-től kezdődően azonban jelentősen megváltozott a hoák sorsa. Az Egyesült Államok ellen győztesen megvívott háborút követően a gazdaság területén is frontot nyitottak a vietnami kommunisták. Az addig kapitalista utat követő déli országrészt evidensen szocialistává kellett változtatni, hiszen immáron egyesült a két korábbi Vietnam. Végül 1978 elején döntött úgy a vietnami kormány, hogy az ország déli részén is fel kell

számolni az addig még működő, és a hoák által ellenőrzött magánkereskedelmet.

Ha ez még nem lett volna elég probléma a Vietnamban élő kínaiak számára, akkor volt még egy világpolitikai jelentőségű esemény is: háború tört ki Kína és Vietnam között. A háború közvetlen csapásait, a bombázásokat, a harcokat főleg a Vietnam északi részén lakó hoák szenvedték meg. De közvetetten a Dél-Vietnamban lakó hoák is a háború áldozataivá váltak. A dél-vietnami hoa közösség is úgy érezte, hogy nemkívánatosak az országban. Ennek következtében 1978-ban és 1979-ben megközelítőleg 250 ezer hoa hagyta el szülőhazáját, Vietnamot. És ez még csak a legóvatosabb becslés, a legpesszimistább adatok szerint a félmilliót is elérhette a Vietnamot elhagyó kínai nemzetiségűek száma. Ha az „optimistább" adatokkal számolunk, akkor az exodus 170 ezer északi hoát és 80 ezer körüli déli hoát érintett.

A Vietnam északi részén lakó hoáknak, ha egyáltalán szabad ilyet mondani, könnyebb volt a menekülés, hiszen otthonaiktól nem volt messze a kínai határ. Az észak-vietnami hoák tehát Kínába menekültek.

Ugyanez a Dél-Vietnamban lakó kínai nemzetiségűek számára lehetetlen vállalkozás lett volna, elég csak felidézni Vietnam földrajzi helyzetét. Nem, a Vietnam déli részén lakó hoáknak szerencsétlenségükre a menekülés látványosabb útját kellett választani. Míg az északi hoák a világ szeme elől elrejtve, szinte titokban menekültek el otthonaikból, addig a déli hoák akkoriban a világlapok címoldalára kerültek, hiszen a világ etnikai-nemzetiségi közösségei közül az 1970-es években ők élték át az egyik legnagyobb tragédiát. Ők voltak a sokat szenvedett „csónakos emberek", vagy ahogy az angolszász sajtóban nevezték akkoriban őket: boat people. A „csónakos emberek" sokszor lélekvesztőkön próbáltak meg eljutni a tengeren valamelyik szomszédos országhoz. Ha a kalózok nem ölték meg őket, ha a szomjúság, a meleg, az éhség vagy a tenger nem végzett velük, akkor szerencsés esetben meg is érkeztek valamelyik országba, ahol táborokat állítottak fel számukra, ott vártak a jó sorukra, hogy valamely ország befogadja őket.

Vietnamban 1986-ban kezdődtek a gazdasági reformok. Ennek keretében fokozatosan visszatértek ahhoz az állapothoz, ahonnan 1975-ben elindultak. Újra szabad lett a magánkereskedelem, magánipar. A még Vietnamban maradt hoák is újra belevethették magukat az üzleti életbe. Cholon is fokozatosan feltámadt immár Ho Si Minh-város negyedeként és újra pezsgő az üzleti élete.

Ugyanakkor mindez nem jelenti azt, hogy a hoák ismét olyan befolyással lennének a vietnami üzleti életre, mint az 1970-es évekig voltak. A Vietnamban élő kínaiak még mai is nagyobb jólétben élnek ugyan, mint a vietnamiak, ugyanakkor gazdasági hatalmuk és befolyásuk jelenleg már csak a töredéke a korábbinak.

Magyar diákok Kínában

Július 31-én hivatalosan is megkezdődött a **„Kínai Híd – Nyári Tábor Magyarországi Középiskolásoknak”.** A tábor ünnepélyes megnyitójára a pekingi Hanban központban került sor. Ez a szervezet felelős a kínai nyelv és kultúra külföldi népszerűsítéséért.

Zhao Jiajia, a Hanban Kiemelt Projektek és Nemzetközi Kapcsolatok osztályának munkatársa köszöntötte a megnyitón megjelenteket.

„Wen Jiabao miniszterelnök úr 2011-es magyarországi látogatása idején meghívott 100 magyar középiskolás diákot, hogy Kínába látogassanak. A tábort a Hanban mint a Konfuciusz Intézetek központja, a magyar Nemzeti Erőforrás Minisztérium és az ELTE Konfuciusz Intézet közreműködésével szervezi, a tábor megtartásában pedig a Kelet-kínai Tanítóképző Egyetem, a Chongqingi Oktatási Bizottság és a Heilongjiangi Oktatási Főosztály működik közre.”

Li Yuan asszony, a Hanban Kiemelt Projektek és Nemzetközi Ügyek Osztályának vezetője köszöntötte a magyar diákokat és tanárokat, valamint megköszönte a magyar Nemzeti Erőforrás Minisztérium, az ELTE Konficiusz Intézet és a budapesti kínai nagykövetség segítségét.

„Az utóbbi néhány évben többször is rendeztünk Kínai Híd címmel nyári táborokat. Ezek célja, hogy a kínai kultúra és nyelv megismerésére ösztönözze a külföldi fiatalokat, és egy olyan platformot hozzon létre, amelynek keretein belül megvalósulhat a kulturális csere a kínai és a külföldi fiatalok között. Ezekben a napokban a diákok és kísérőtanáraik pekingi programokon vesznek részt. Ennek befejeztével három részre válik a csoport: Sanghajba, Chongqingbe és Heilongjiangba mennek. A diákokat Sanghajban a Kelet-kínai Tanítóképző Egyetem, Chongqingben a 8. sz. Középiskola, Heilongjiangban pedig a Heilongjiang Egyetem fogadja majd. Ezeken a helyszíneken kínai nyelvi és kulturális órák várják a diákokat, akik kínai diákokkal is találkozni fognak. Ezenkívül megtekintik majd a helyi nevezetességeket, megismerkednek a kínai történelemmel, és további színes és érdekes programokon vehetnek részt. Remélem, hogy miután a magyar diákok saját szemükkel látták és megismerték Kínát, a kínai-magyar barátság követeivé válnak.”

Li Yuan asszony ismertetője után **Nagy Gábor,** a pekingi magyar nagykövetség első beosztottja tartott angol nyelvű beszédet, amelyben rámutatott, hogy a magyar diákok meghívásához hasonló gesztusra már volt példa a két ország között.

„Magyarország Kína régi barátja, és Kína Magyarország régi barátja. Diplomáciai kapcsolataink több mint 62 évre tekintenek vissza, ami azt illeti, Magyarország a világon negyedikként ismerte el a Kínai Népköztársaságot. A barátok, azok barátok. Ezért is nem felejtette el Kína a magyar kormány azon szimbolikus cselekedetét, amikor 50 gyermeket hívott meg Magyarországra a szecsuani földrengés által érintett területekről. Ezért hívott meg titeket Wen Jiabao erre a nyári táborra."

Kovács Edina, az idei magyarországi Kínai Híd nyelvi verseny győztese, a diákok nevében tartott beszédében rávilágított, hogy ők hogyan tekintenek erre az útra.

„Néhány hónapja már tudjuk, hogy az idei nyár számunkra más lesz, mint a többi. Elképesztő lehetőségek előtt állunk, hiszen két hetet itt, Magyarországtól több ezer kilométer távolságban, ebben a hatalmas ázsiai országban, Kínában tölthetünk. Tanáraink segítségével néhányan már megismerkedtünk a kínai nyelvvel, sokat megtudtunk kultúrájáról, történelméről. Egyedülálló lehetőség mindannyiunk számára mindezt élőben is látni. Kíváncsiak voltunk, milyen egy olyan városban lakni, ahol többen élnek, mint egész Magyarországon; milyen az igazi kínai konyha; milyen iskolába járnak, miket tanulnak a kínai gyerekek?"

A diákok szemmel láthatóan óriási érdeklődéssel szemléltek mindent, ami körülöttük történt. Pekingbe jövet a táborozóknak a repülőgépen kellett aludniuk, és a határrányi időeltolódás sem segített a pihenésben. Mindezek ellenére egyetlen álmos tekintetet sem lehetett látni, a gyökeresen új környezet láthatóan izgalommal töltötte el a fiatalokat. Az idevezető út azonban átvitt értelemben is nehéz volt. **András Attila,** a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium tanára az iskolák kiválasztási folyamatáról beszélt.

„Ha így utólag visszanézek, akkor azt mondom, hogy nem volt nehéz, de ahogy a folyamat elindult és tartott, azt hiszem, hogy mégsem volt olyan könnyű. Igazából nem tudom, hogy hány iskola adta be a pályázatát, én csak azt tudom, hogy a második fordulóra, amikor az elbeszélgetések elkezdődtek és tartottak, mert ugye egy hétig tartottak, 45 iskolát hívtak be. Ebből a 45-ből kellett végül tízet kiválasztani."

A pályázaton a következő iskolákat választották ki: a bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumot, Budapestről az ELTE Apáczai Csere János Gyakorlógimnáziumot, az ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskolát és a Madách Imre Gimnáziumot, az egri Dobó István Gimnáziumot, Miskolcról a Fényi Gyula Jezsuita Gimnáziumot és a Zrínyi Ilona Gimnáziumot, a pécsi Leőwey Klára Gimnáziumot, valamint Szegedről a Deák Ferenc Gimnáziumot és a Radnóti Miklós Kísérleti Gimnáziumot.

András Attilát arról is kérdeztük, hogy hogyan választották ki a Kínába utazó diákokat.

„Mi mindenféleképpen azt a szempontot tartottuk szem előtt, hogy amennyire lehet, a diák, illetve a diákok tudjanak angolul, képesek legyenek bekapcsolódni az itteni programba. A második szempont, hogy azokat a diákokat próbáltuk megszólítani, akikben azt láttuk, hogy a későbbiekben, tehát szeptembertől mindenféleképpen ott van a lehetőség, hogy elkezdje a kínai tanulást. Tehát egy ilyen út után, amennyiben megnyerjük a pályázatot, akkor kezdje el a kínai nyelvet (ta nulni). Tehát akiben azt láttuk, hogy nyitott egy új kultúra felé, mert a kínai nyelv és kultúra elsajátítása az nagyon komoly munkát igényel, tehát nagy nyitottság kell. Akiben ezt a nyitottságot láttuk, azt mindenféleképpen meghívtuk. Ez volt például egy nagyon fontos szempont. Persze volt más is, mert nagyon jó képességű diákokra van szükség, hiszen ha valaki elkezdi a kínai nyelvet tanulni, és a többi tantárgyra nem marad ideje, akkor ugye nagy problémák keletkeznek."

A megnyitón a diákokat nem untatták sokáig a különböző beszédekkel, egy kis szünet után már-

is egy, a kínai nyelvbe és kultúrába bevezető interaktív órát tartottak nekik. Az óra végeztével alkalmunk nyílt a diákokat is megkérdezni addigi élményeikről. **Erdei Jázmin Luca,** a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium tanulója.

„Két nappal ezelőtt érkeztünk, de igazából repültünk is… egy napja alszunk itt."

„Nagyon tetszik, nagyon sok érdekeset láttam, igazából nekem minden új, maga a repülés is új, mert sosem repültem még. Nagyon kedvesek az emberek, akikkel eddig találkoztam. Mindenki meglepődik, ha egyet szót mondunk kínaiul. A városban… a hutong, a hutong az nagyon tetszett. Riksával utaztunk, az nagyon jó volt, mert ránk szakadt közben az ég. Minél gyorsabban esett az eső, emberünk is annál gyorsabban ment. Nagyon jó volt. Repültünk az úton, tetszett."

Nógrádi Eszter, a szegedi Deák Ferenc Gimnázium tanulója a kínai konyhát emelte ki.

„Még nem volt túl sok időnk annyira körbenézni, ismerkedni a területtel, de az ételek nagyon finomak, eddig három különböző helyen is ebédeltünk és vacsoráztunk, és hát… nagyon finomak."

A szintén a szegedi Deák Gimnáziumba járó **Varga Ákos** is megosztotta élményeit.

„Eddig voltunk egy túrán a hutongokban, ami ugye egy sikátoros rész, megnéztük a Tiltott Várost. Érdekes volt látni, hogy annyi filmben, meg rajzfilmben láthattuk sokszor ezt a távol-keleti palotát. Most így rájöttem, hogy erről vannak modellezve, vagy egyenesen ez szerepel bennük. (…) Eddig nekem a hutongok tetszettek a legjobban, nagyon különleges hangulata volt szerintem."

Kína már néhány éve weibo-lázban ég. Minden fiatalnak van weibója, a cégek weibón keresztül hirdetik magukat és már az idősebb generáció is kezdi felfedezni magának az új szociális médiát.

Miniblog-láz K

A weibo magyarul internetes miniblog-szolgáltatást jelent, amelynek a világon legelterjedtebb verziója a Twitter. Míg a világszerte elérhető Twitteren napi 340 millió üzenet megy át, addig a kizárólag Kínára szabott Sina Weibo, a legnagyobb kínai mikroblog-szolgáltatás napi 100 millió üzenetet közvetít. Több mint 300 milliós felhasználói táborával a Sina Weibo a kínai lakosság csaknem negyedét fedi le.

Mindezek a számok keveset mondhatnak azoknak, akik nem jártasak a mikroblogok világában. Két lelkes felhasználót kértünk meg, hogy magyarázzák el, mi is a weibo.

A Pekingben élő thai **Ra Pee Pun** így írta azt le.

„A weibo olyan, mintha saját magazinom lenne. Rengeteg témát ölel fel, vannak könnyű, szórakoztató írások, de ugyanígy komoly tartalom is van benne. Ez egyfajta kommunikációs csatorna, ezen keresztül nemcsak azt tudhatom meg, hogy mi történik a barátaimmal, de a baráti körömön kívüli hírekhez is hozzájutok."

Egy angolszakos hallgató, angol nevén **Carolyn,** így fogalmazott.

„A weibo egy kommunikációs platform. Kényelmes módon megtudhatjuk, hogy mi történik a világban és a barátaink életében. (…) Kicsit olyan, mint a mobiltelefon. Anélkül, hogy személyesen is találkoznánk, megtudhatjuk, hogy mi történik a másik életében. Más online szolgáltatásokkal szemben ez sokkal privátabb. A weibómról nem sok embernek szólok, ez egy titkos hely, ahol biztonságosan elmondhatom, hogy mit érzek."

Az internetes tér arctalanságáról, anonimitásáról a nyugati médiumokban is sok szó esett, azonban ez a kínai emberek számára mást jelent, mint a nyugati embereknek. Kínában, és általában a kelet-ázsiai kultúrákban, az európai kultúrával összehasonlítva sokkal kötöttebb az emberek közötti kommunikáció. Bár a különbség a közeli barátok vagy a fiatalabb generációk esetében már nem annyira jelentős, mégis a társadalmi konvenciók, az illem megköveteli, hogy bizonyos véleményeket megtartson magának az ember.

Személyes érzések

Ra Pee Pun az emberek internetes és való életben mutatott magatartásáról elmondta:

„Szerintem van különbség az emberek internetes és szemtől szembeni viselkedésében, viszont ez nem csak Kínára jellemző. Az interneten az ember olyanokkal is beszél, akit személyesen nem ismer. Online nincs meg az a maszk, mint ami a hétköznapi életben. Ez nálam is így van. Viszont én nem szidok senkit online, vagy beszélek csúnyán, mert az sérthet másokat. Nem utálok senkit sem annyira, hogy sértegessem őket. Szerintem én is olyan visszafogott vagyok, mint a kínaiak. Sokszor van, hogy valamit nem mondhatok ki, nem mondhatok el szemtől szembe az embereknek, ilyenkor néha a weibón írom ki magamból azt, amit érzek, általában thai nyelven. Ilyenkor biztos van, aki ezt furcsállja, hiszen a weibo nyelve a kínai."

Carolyn erről így beszélt.

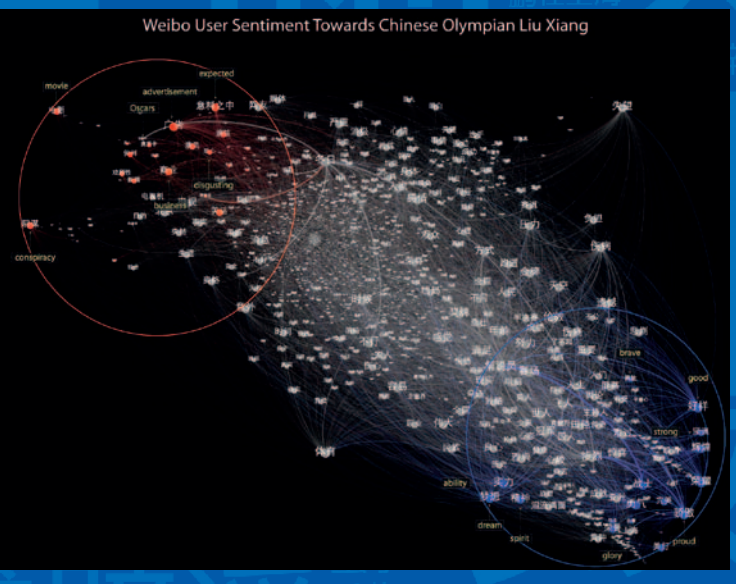
„Más platformokon, például a Renrenen fent vannak a tanáraim, iskolatársaim, sőt olyanok is, akiket nem is ismerek személyesen. Velük nem akarom megosztani az életemet, ott nem érzem magam biztonságban. A weibómat csak a közeli barátaim követik. Ha észreve-

szem, hogy valaki olyan is követ, akit nem ismerek, azt egyből eltávolítom. A rendszer megengedi, hogy bárki kövessen engem a weibón, de amint észreveszem, hogy idegenek követnek, eltávolítom őket."

„Az apukám azt hiszem, hogy használja a weibót, de erről nem beszélek vele. Nem mondom el neki a weibo-azonosítómat, az övéről sem kérdezek. Az életem legnagyobb részét megosztom a szüleimmel, de ezt a kis részt szeretném megtartani magamnak."

Kínában

„A kínai emberek általában nem panaszkodnak a hétköznapi életben, mert ez magánügynek számít, az ember saját dolgának. Csak a legközelebbi barátoknak mondják el a panaszaikat például a munkájukról, a főnökükről vagy a körülöttük lévőkről. Sokan a weibón mesélik el azokat a dolgokat, amiket a való életben nem mondhatnak ki. Én is teljesen ilyen voltam, amikor elkezdtem weibózni, sokat panaszkodtam. Ezt azért lehet, mert azok, akiket nem akarom, hogy tudjanak a gondolataimról, az érzéseimről, azok nem követnek engem weibón. Sokszor van, hogy az ember csak ki akar mondani valamit, és megkönnyebbül, ha végre kimondhatja. A kínai emberek sokszor nem mondhatják ki valódi véleményüket vagy érzelmeiket a szokások miatt. Ugyanakkor weibón szabadon el lehet mesélni ezeket."

Híresség üzenetei

A különböző weibo-szolgáltatások nagy népszerűségében bizonyosan szerepet játszik a kötetlenebb kommunikáció, azonban csak ezzel nem magyarázható. **Ra Pee Pun** elmondta, hogy ő hogyan került kapcsolatba a weibóval.

„Otthon sosem használtam a weibót. Egy barátom mondta, hogy szavazzak az egyik kínai énekesre valamilyen internetes szavazáson. Ahhoz kellett weibo-fiók, így regisztráltam. Szóval egy szavazás miatt lettem weibo-felhasználó, de aztán továbbra is használtam."

A weibo-szolgáltatások induló fázisában óriási szerepet játszottak a kínai híresség. A Sina vállalat, a weibo.com üzemeltetője külön VIP-hozzáférést biztosított a híres emberek számára, és a VIP-felhasználók esetében mindenki biztos lehet abban, hogy az valóban az adott sztárhoz tartozik. A színészek, énekesek vagy éppen sportolók életére kíváncsiak tömegével regisztrálták magukat a weibón, hogy mindig megkaphassák kedvencük legújabb üzeneteit. Carolyn erről a következőket mondta.

„Követek néhány színészt és színésznőt a weibón, mert mondjuk szépek vagy jóképűek. Ők általában képeket osztanak meg a weibón, például a szerepükről valamilyen filmben vagy sorozatban. Van, hogy valamilyen gálára vagy VIP-eseményre mennek, és azt osztják meg, hogy milyen ruhában mennek, és hasonlók."

A híresség megjelenése a weibón mindenki számára előnyös: a Sina vállalat növelni tudja általuk felhasználói bázisát, a sztárok pedig közvetlenebbül kommunikálhatnak rajongóikkal, akikből végső soron ők is élnek. Arról nincs információnk, hogy a Sina fizet-e VIP-felhasználóinak.

„Általában saját magamtól nem írok a weibóra, inkább csak mások üzeneteit továbbítom. Remélem, hogy vannak olyanok, akik még nem látták ezeket az érdekes, szórakoztató dolgokat, és tetszik nekik. Például azon a videón, ahol egy rendőr a vonaton elkapja a tolvajt, azon végig nevettem. Nagyon vicces volt, úgyhogy továbbítottam is."

„A kedvenc híresség is sok vicces videót tesz közzé, meg képeket, ezeket általában én is továbbítom, viszont nem nagyon szoktam írni a weibóra… inkább csak videókat meg képeket továbbítok."

Követők követése

A weibónak külön terminológiája alakult ki. Egy felhasználónak lehetnek követői, és ő is követhet más fel-

használókat. A követés azt jelenti, hogy valaki feliratkozik egy felhasználó weibo-üzeneteire, így azokat mindig megkapja. A továbbítás a weibo leginkább használt szolgáltatása. Nem jelent mást, mint egy üzenet továbbítását. Egy-egy hírességet akár milliók is követhetnek, és minden felhasználó, ha áttételeken keresztül is, de kapcsolatban áll egymással. Így bármilyen üzenet óriási tömegeket érhet el a továbbítások által. Erre építve sok üzleti vállalkozás hirdeti magát a weibón, általában valamilyen nyereményjáték keretében. **Carolyn** így beszélt erről.

„Vannak olyan üzenetek, amiket ha továbbítunk, akkor sorsoláson veszünk részt, és 4 szerencsés ember iPhone-t nyerhet. Egyszer én is továbbítottam ilyet, de csak egyszer. Egyszerűen nem lehet ellenőrizni ezeket, és úgy érzem, hogy senki nem kapja meg a telefonokat. Vannak olyanok is, amikben tényleg igazat mondanak. Például egyszer egy műkorcsolya-versennyel kapcsolatban volt egy, de sajnos azon sem nyertem. De néhány barátom nyert jegyeket, úgyhogy nem mindegyik átverés, csak nekem nincs szerencsém."

Mivel rengeteg embert el lehet érni a weibón, sokan itt kérnek segítséget is. **Ra Pee Pun** erről is szót ejtett.

„Szerintem a weibós jótékonyság nagyon jó dolog. Így sok rászoruló tud olyan publicitást kapni, ami egyébként elképzelhetetlen lenne. A weibón biztos akad olyan ember, aki tud segíteni, ezért szerintem a weibo nagyon jó. Ha mindenki csak egy jüant ad, már akkor is nagyon sok pénz összegyűlhet. Szerintem a weibo-jótékonyság nagyon jó dolog, de ezt sokan kihasználják. Akadnak olyanok, akik nincsenek igazán rászorulva, és visszaélnek a weibo adta lehetőségekkel. Ezért kétszer is meggondolom, mielőtt továbbítok egy ilyenfajta üzenetet. Akad olyan üzenet, ahol nem pénzt kérnek, hanem például véradásra szólítanak fel, mert valaki kórházban van és egy ritka típusú vérre van szüksége. Az ilyen üzeneteket biztosan továbbítom, viszont ha pénzt kérnek vagy gyűjtenek, azt csak akkor küldöm tovább, ha van valamilyen hivatalos megerősítése a történetnek."

A weibo-jelenség néhány év alatt megkerülhetetlen lett Kínában, és már nemcsak az interneten. Önálló életre kelt, barátságok jönnek létre és mélyülnek el segítségével, közösségek formálódnak, miközben követhetetlen mennyiségű információ áramlik át rajta nap mint nap. Az óriási információáramlásból kifolyólag mára óriási üzleti potenciállal rendelkezik, sőt a közvéleményre is hatással van.

Guo Yan egy öreg udvarházban él a közép-kínai Henan tartomány ősi Kaifeng városának egyik utcácskájában. A ház kicsit lepukkant, és elhelyezkedése sem árulkodik történelmi jelentőségéről. Azonban a belső dekoráció már sokat sejtet az asszony életéről: egy Dávid-csillagot ábrázoló faliszőnyeg lóg a falon, egy menóra áll az ablak melletti asztalon, és egy mezuza díszíti az ajtókeretet.

Az elveszett kínai törzs

Guo ősi zsidó kereskedők leszármazottja, akik 1100 évvel ezelőtt járták a selyemutat és az Északi Song-dinasztia (960–1127) székhelyén telepedtek meg.

„Az emberek mindig azt kérdezik, honnan tudom igazából, hogy zsidó vagyok?" – meséli **Guo,** aki vékony arcával és hegyes állával tipikusan kínai megjelenésű. *„Számomra ez furcsa kérdés. Tudom, amióta csak az eszemet tudom."*

Guo nem értékeli még azt sem, ha az emberek ártatlanul kérdőjelezik meg családja hitének a valódiságát. *„A kínaiak honnan tudják, hogy ők hanok? Hogy tudja az összes többi zsidó a világon, hogy zsidók?"*

Guo jelentéktelen külsejű és meghatározhatatlan korú házát állítólag Kína legrégebbi zsinagógája helyén építették fel. Magát a zsinagógát először 1163-ban emelték fel, majd 1461-ben és 1653-ban is újjáépítették, mikor a Sárga-folyó árvizei elpusztították a város nagy részét. Guo azt mondja, az otthona az eredeti lakórész, amelyet a 400 évvel ezelőtt felépített zsinagógához toldottak. A zsinagógát egy keresztény misszionárius vásárolta meg, mielőtt a kommunisták átvették a hatalmat Kínában, és egy kórházat húztak fel a helyén.

A kezdetek

A zsidó-perzsa kereskedők először a 9. században telepedtek le Kaifengben a Tang-dinasztia (618–907) idején. Guo őseit később a Song-császár tüntette ki, ő adományozta nekik királyi vezetéknevét, a Zhaót, ami Guo édesanyjának a vezetékneve.

Fénykorukban ötezer zsidó élt Kaifengben, akik saját jól megkülönböztethető közösséget alkottak rabbikkal, zsinagógákkal és más zsidó intézményekkel. Itt volt a legnagyobb és legbefolyásosabb zsidó település a selyemút kínai részén.

A Sárga-folyó árvizei, amelyek menetrendszerűen lerombolták Kaifenget, arra sarkalltak több lakost, köztük tucatnyi zsidó családot, hogy

barátságosabb vidékekre költöznek. A természeti katasztrófák, a több évszázadnyi vegyes házasság és kulturális beolvadás a kaifengi zsidó populációt mindössze öt kiterjedt családra csökkentették. Bár már 200 éve nincs rabbijuk, aki vezetné őket, Guo azt mondja, a megmaradt családok megtartják a zsidó ünnepeket és szokásokat a legjobb tudásuk szerint. *„Hosszú időn át nem tudtunk héberül, és nem ismertünk sok vallási ceremóniát sem. Rabbi nélkül nem volt kihez fordulnunk információért, és elszigetelten éltünk, de igyekeztünk megtartani a szokásainkat. Sosem eszünk sertéshúst"* – mondja Guo.

Guo nem tudja, hány gyakorló zsidó él még a városban, de a kaifengi zsidók híre eljutott Izraelbe. Guo gyakran lát vendégül külföldi látogatókat az otthonában, amely egyszerre múzeum és imaház is.

A külföldi figyelem ellenére a több évszázadnyi elszigeteltség és asszimiláció miatt már senki sem ismeri el zsidó identitásukat. Több mint egy évtizede a személyi igazolványukban a nemzetiségüket zsidóról hanra változtatták, mivel sem az izraeli kormány, sem a zsidó törvény nem ismeri el zsidó származásukat. A kaifengi zsidók elveszett törzs lettek, és azok is maradnak. Jeruzsálem utcáit róva, amely minden zsidó választott otthona, nyilvánvaló, hogy az emberek korábbi nemzetisége vagy faja nem nagyon izgat itt senkit.

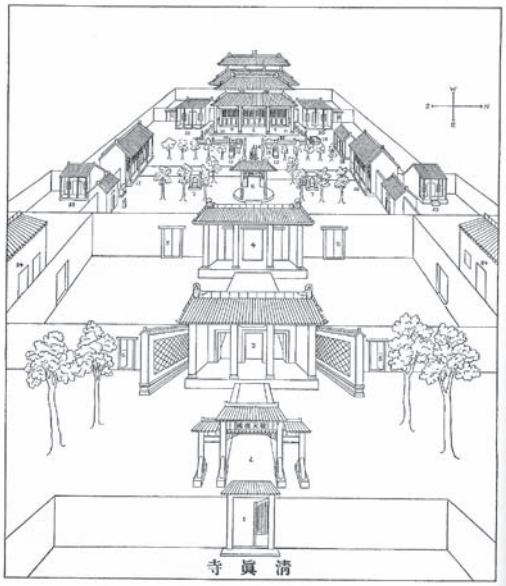
Az ígéret földjén

Ha az izraelieket kérdezzük a kínai zsidókról, a legtöbben csak üres tekintettel bámulnak vissza. Akik tudnak is a kaifengi zsidókról, úgy vélik, hogy nem többek egy történelmi lábjegyzetnél. **Michael Freund** azon kevesek egyike, akik ismerik az eltűnőben lévő kínai zsidóság történetét. Segített néhányuknak visszatérni Izraelbe, és állampolgárságot szerezni az általa alapított Shavei Israel vallásos szervezeten keresztül. *„Az izraeli visszatelepülési törvény értelmében egy személynek be kell bizonyítania, hogy legalább az egyik nagyszülője zsidó volt a zsidó törvény szerint. Ez a minimum, amit a törvény megkövetel a hivatalos állampolgársághoz. Azonban a Kaifengben legalább 200 éve zajló vegyes házasságok és beolvadás miatt, ezt nagyon nehéz lenne bármelyik ottaninak igazolni"* – mondja Freund a jeruzsálemi Izrael Múzeum negyedik emeletén fekvő apró irodájában.

Freund szervezete segít az indiai és dél-amerikai zsidóknak is Izraelbe emigrálni.

„A világ sok más országával ellentétben Kínában a zsidóknak nemigen kellett megküzdeniük az antiszemitizmussal. Kínában nagyon toleránsan viseltettek a zsidók iránt, és ironikus módon épp emiatt a tolerancia és nyitottság miatt volt sokkal könnyebb a zsidóknak elveszíteni az identitásukat" – mondja. 2005 óta a szervezet 17 kínai zsidónak segített Izraelbe emigrálni úgy, hogy felvette őket egy-két éves áttérítő programjába, amelyben aztán megismerkedhettek a zsidó történelemmel, nyelvvel, kultúrával és vallással. A kínai zsidók közül tízen végezték el a programot és kapták meg az izraeli állampolgárságot. A többiek még nem fejezték be a tanulmányaikat.

a több évszázadnyi asszimiláció miatt nem ismerik el zsidó identitásukat

1. Exterior view of the K'ai-fêng synagogue

Copied by Père J. Brucker, S.J., from drawings prepared by Père Jean Domenge, S.J., who visited the K'ai-fêng synagogue in 1722. Reproduced from *Inscriptions Juives* of Père Jerôme Tobar, S.J. (cp. Chap. IV, p. 53).

Jin Jin 2005-ben, 19 évesen érkezett meg Jeruzsálembe. Számára és a három másik kaifengi fiatal nő számára csupán egy évbe telt elvégezni a Shavei Israel kihívásokkal teli programját. Most egy kis szobán osztozik egykori tanulótársával a jeruzsálemi Héber Egyetem közelében, és kínai turisták idegenvezetőjeként dolgozik.

„Mikor fiatal voltam, nemigen tudtam, mit jelent Izrael a számomra, de azért vagyok itt, hogy beteljesítsem édesapám álmát" – mondja ragyogó arccal. *„Nagyon keményen tanultunk az áttérítő tanfolyamon, mert mi voltunk az elsők. Nem akartunk szégyent hozni a kaifengi zsidókra."* Jin Jeruzsálemben telepedett le, de lehet, hogy nem örökre. Érzi a hagyományos kínai gyermeki szeretet hívó szavát. *„Szeretnék segíteni hi-*

dat építeni a két ország között, hiszen mindkettőt szeretem" – mondja Jin. *„És szeretnék több időt tölteni Kínában is, hogy gondoskodhassak a szüleimről, ahogy egyre idősebbek lesznek"* – meséli a vidám fiatal nő. Jin édesapjának családjából már négyen is emigráltak Izraelbe, köztük az öccse családja is. *„A nyolcvanas években sok nyugati zsidó látogatott el hozzánk időről-időre. A segítségükkel elkezdtem héber- és hittanleckéket szervezni a közösségünkben, elsősorban a gyerekek számára"* – emlékszik vissza **Jin Guangtong.** *„Valahányszor Pekingben volt dolgom, mindig elmentem a legnagyobb könyvesboltba a Wangfujing utcán,*

és megvettem az összes héber könyvet." Az idősebb Jin már nem foglalkozik óraadással, és úgy érzi, olykor félreértették az erőfeszítéseit. Az embereket nem izgatta a hitbuzgalma, azt hitték, csak pénzt akar rajtuk keresni. Kitart amellett, hogy jó a kapcsolatuk a helyi kormányzattal, bár néha vallási tanításai miatt a hatóságok is felvonták a szemöldöküket. *„Néha, miután külföldi vendégek jártak nálunk, a helyi rendőrség is megjelent, és kikérdezett, hogy mit csináltunk"* – mondja Jin, hozzátéve, hogy ilyenkor mindig pontosan elmondta, mivel töltötték az időt, ami úgy tűnik, kielégítette a rendőröket is.

Guo is azt mondja, hogy jó a kapcsolata a kultúrapropaganda-osztállyal, mivel az ősi zsinagóga helyén álló lakhelye sok külföldi látogatót vonz a városba. Azt mondja, az aggódó hatóságok megkérdezték, hogy tervezi-e, hogy ellátogat a 2008-as Sanghaji Expóra. *„Minden kínainak joga van elmenni az expóra. Miért engem faggatnak erről?"* – kérdezett vissza a kormánytisztviselőknél.

1999-ben Jin öccse lett a kaifengi zsidó közösség első modernkori emigránsa. Ő és három másik családtagja is útlevelet kapott, azt tervezték, hogy útra kelnek Kínából Izraelbe, ám végül csak Jin öccse utazott el. Mikor nem tért vissza, a helyi kormányzat gyanakodni kezdett. Jin úgy hiszi, ez volt az oka annak is, hogy a kaifengi zsidók személyi igazolványában a nemzetiségüket hanra cserélték – amilyen nemzetiségű a kínai lakosság több mint 91%-a. *„Az igazat megvallva, szeretem ezt az országot és a lányom megvalósította az álmomat. Nem bánok semmit"* – mondja Jin elégedetten. *„Boldog vagyok, hogy a leszármazottaink láthatják, hogy végre eljutottunk az ígéret földjére."*

A zsinagóga építése

Bár Guo nagyon vágyik arra, hogy kivándorolhasson Izraelbe, azt mondja, sértőnek érzi a gondolatot, hogy áttérítő tanfolyamon kelljen részt vennie ahhoz, hogy izraeli állampolgár lehessen. Úgy érzi, hogy az áttérés az ő öröksége megtagadása. *„Sértőnek éreztem, mikor az egyik unokatestvérem elmesélte, hogy át kellett térnie. Ez a mi zsidó identitásunk teljes megtagadása"* – mondja Guo könnyes szemmel. *„A szívünkben Izrael az egyetlen hazánk ezen a világon. Évszázadokon át idegenként éltünk Kínában. Most az izraeliek neveznek idegennek, és arra kényszerítenek, hogy áttérjünk ahhoz, hogy zsidók lehessünk."* Guo kitart amellett, hogy csak akkor megy el Izraelbe, ha ott elismerik zsidó identitását. A látogatók fogadása ősi és szerény hajlékában most a küldetése, amelyben kiéli kínai zsidó identitását. Arra törekszik, hogy valahogyan újjáépítse az ősi zsinagógát az eredeti helyén, hogy az egész világ megismerhesse a kínai zsidók igazi történetét. *„A zsidó lét értelme, hogy bizonyítsuk Isten létét a világnak. A zsidók nem azért Isten választott népe, mert felsőbbrendűek vagyunk. Isten azért választott minket, hogy magunkra vegyük az isteni kötelességet, és csak azokat jutalmazza meg, akik így is tesznek"* – mondja határozottan Guo. *„És amíg én ezt testesítem meg, igazi zsidó vagyok, bárhol is éljek a világon."*

Borkultúra Kínában

A kínai vásárlók leginkább a jó minőségű francia borokat keresik, de a magyar borok sem maradnak kóstoló nélkül. A következőkben a kínai borkultúrával foglalkozunk.

2015-re Kína lehet a világ legnagyobb fogyasztói piaca, adta hírül május végén a Kínai Nemzetközi Rádió. Az urbanizáció és a bérek folyamatos emelkedése révén egyre többen vesznek igénybe különféle szolgáltatásokat, és vásárolnak luxuscikkeket. Ma Kínában a legnagyobb a kereslet a magas alkoholtartalmú szeszesitalok iránt a világon – állítják a hongkongi Vinexpo szervezői –, ugyanakkor ezen a téren lassulhat a kereskedelem, míg úgy tűnik, a bortermelők számára egyre több babér terem. Az átlagos kínai borkedvelő 1,3 liter bort fogyaszt évente, a japán 2,4 litert, míg nem meglepő módon a francia jócskán lepipálja társait a maga 50 literével. Kína jelenleg a világ ötödik legnagyobb borfogyasztó országa.

Kínában a jó minőségű borok nagy része import termék, 42 százaléka Franciaországból érkezik. A két legkedveltebb francia borászat Kínában a Chateau Lafite Rothschild és a Chateau Margaux. Az előbbi borainak egytizedét, az utóbbi borainak egyharmadát exportálja Kínába.

A kínai vásárlók inkább a borászat nevére figyelnek, míg a franciák az évjárat és a borvidék alapján döntenek arról, melyik palackot választják. Míg a franciák számára egyértelműek a címkéken feltüntetett információk, hiszen tudják, hogy ha a címkére Médoc van írva, akkor csak bordeaux-i lehet a bor, méghozzá, ha Médoc, akkor világos piros színű, franciául clairet, amely vagy Cabernet Sauvignon vagy Merlot szőlőből készült.

Mivel a kínai ételek nagyon változatosak, Alain Castel, a France Castel Fress cég nemzetközi üzletágának vezetője szerint a savanyú, édes, keserű, fűszeres és sós ízekre érzékeny fogyasztóknak könnyebben lehet kóstolókon népszerűsíteni a borokat.

Ugyanakkor nemcsak a borkultúra kezdetlegességéből fakadó bizalmatlansággal vagy ismerethiánnyal kell megküzdeniük a borászatoknak, hanem azzal is, hogy a nevesebb borok másolatai nagy mennyiségben keringenek a kínai piacon, rontva ezzel az eredeti borászat hitelét. A Lafite borászat például kampányt indított a hamis termékek ellen, miután egyik legnevesebb boruk, a Chateau Lafite Rotschild ára 2009-2010-ben volt a legmagasabb, de a hamisítványok megjelenésével jelentősen csökkent a tavalyi évben.

Évente 200 ezer üvegnyit palackoznak a borászat egyik legnevesebb, felsőkategóriás Chateau Lafite Rotschild borából, de a médiában megjelentek szerint Kínában hatszázezer üveg volt forgalomban tavaly. Az ASC Fine Wine, a Lafite egyik kizárólagos disztribútora egy új, azonosítást megkönnyítő zárjegy bevezetését támogatja.

Lin Libo, a La Revue de Vin de France francia borászati magazin ügyvezető igazgatója szerint fontos, hogy népszerűsítsék a borkultúrát Kínában. *– Kínában még a Moutai-ból, egy neves röviditalból is van hamis változat. De sok vásárló megtanulta, hogyan lehet megkülönböztetni a valóditól. Minél több vásárló tudja ezt, annál kisebb lesz az esély arra, hogy hamis borral csapják be őket* – mondta **Lin Libo** a China Dailynek, hozzátéve, hogy a Lafite még mindig az egyik legerősebb külföldi bormárka, amely először jut a kínai borkedvelők eszébe.

Tavaly Magyarország is részt vett a hongkongi Wine & Spirit vásáron, ennek kapcsán **Horváth Csaba,** a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának főtitkára az MTI-nek azt mondta: *2010-ben az ázsiai térségbe mintegy 11 600 hektoliter bort exportált Magyarország. Ennek a mennyiségnek mintegy a felét a Kínai Népköztársaságba, illetve Hongkongba.*

De mennyi esélye van annak, hogy újabb magyar borokat ismerjenek meg a kínaiak? Erről **Kusai Sándor,** Magyarország kínai nagykövete beszélt munkatársunknak.

Magyar kis- és középvállalatok is jelen vannak Kínában, a kereskedelemben és az exportbővülésünkben nagyon nagy szerepet játszanak. Példaként említhetők a különböző borpincészetek, gazdaságilag ezek kis- és közepes vállalatoknak számítanak. Az utóbbi öt évben megtízszereződött a magyar borexport Kínába, ez egy nagyon fontos tényező, és ma már tucatnál több magyar pincészet borait lehet kapni Kínában.

A borok iránti kereslet változó Kínában, azért is, mert fogyasztása nem a nagy tömegek szokásaként ismert. A bordeaux-i borok népszerűsége az utóbbi időben nőtt meg. Egyes befektetők rekord árakat fizettek különböző aukciókon, sokan egész borászatokat vásároltak fel.

A kínai-borprojekt

A China National Cereals, Oils and Foodstuffs Corp (COFCO), az ország legnagyobb élelmiszer-feldolgozó, -gyártó és -kereskedő cégének alelnöke, **Chi Jingtao** szerint a borfogyasztás 20 százalékkal nőtt évente. Ebből a jelentős piacból természetesen a kínai termelők is kiveszik a részüket. A COFCO például eddig is elég komoly versenytársnak bizonyult Kína egyik legnagyobb bormárkája, a Great Wall, azaz Nagy Fal nevű bor gyártásával. A cégnek három pincészete van, kettő a Hebei tartománybeli Huaxiában és Sangganban, valamint egy a Shandong tartománybeli Jundingban.

Nemrég akvirálták a chilei Biscotte-házat és a francia, bordeaux-i Chateau de Viaud-t is. Chi Jingtao elmondta, a cég amerikai, ausztrál, olasz és spanyol borászatok felvásárlására készül. A terjeszkedés célja, hogy a gyártó minél nagyobb beszállítói forrásokra és borászati szakértelemre tegyen szert. Chi szerint a legnagyobb kihívást a COFCO számára a felvásárolt cégek alkalmazottainak sikeres integrálása jelenti. Hiszen őket esze ágában sincs a vállalatnak elbocsátani, a kifejezetten az adott borvidékhez igazodó szakértelmük miatt.

A COFCO a kínai borok palackozására is nagy hangsúlyt fektet. A „keleti borok" termelésének zászlóshajójává a jundingi borászatot tennék meg. Ma tíz borvidék található Kínában, beleértve az egyébként nem tradicionálisan borvidékként ismert szecsuani és jünnani területeket.

A Shandong tartománybeli Jundingban található borászat tulajdonosa és a hozzátartozó exkluzív borklub vezérigazgatója, **Chen Yunchang** a China Dailynek azt mondta, az itteni borászat a kínai borkultúrát a keleti életszemléleten keresztül népszerűsíti. Ugyanakkor azt Chen is elismerte, a kínai boroknak még le kell küzdeniük egy bizonyos távolságot ahhoz, hogy utolérjék a nemzetközileg elismert, felső kategóriába tartozó borokat.

A shandongi borvidék már korábban is bizonyította termékenységét. Kína első borászatát, a Changyut 1892-ben alapította Zhang Bishi, ennek központja a shandongi Yantaiban található. Ma Yantai városában 130 ismert borászatnak van valamiféle képviselete. A térségben palackozzák a kínai borok egyharmadát. A Changyunek 20 ezer hektárnyi szőlője van itt, ezzel Kína szőlőföldjeinek egynegyedét birtokolja. Világszerte tíz, nemzetközi szinten is kiváló minőségű borokkal rendelkező borházat üzemeltet.

A Changyu 120 éve importált különféle szőlőfajtákat és borászati technikákat Kínába. Az európai szőlőkhöz tölgyfa hordókat hozattak Olaszországból és Ausztriából. A Changyu August Wilhelm von Babót, az osztrák-magyar monarchiabeli borászt tette meg a „kínai-borprojekt" vezetőjévé. Babo, aki a Monarchia alkonzulja is volt, minden diplomáciai trükköt bevetett az új borok népszerűsítésére, például a konzulátust is beköltöztette a Changyuhöz.

A borászat több mint hetvenéves működése során óriási hírnevet vívott ki magának Kínában és világszerte is. A Changyunek köszönhető, hogy Yantai városa az egyetlen Ázsiában, amely megkapta „A szőlő és bor nemzetközi városa" címet.

Maguk a Changyu borok több nemzetközi díjat is elnyertek. A Changyu Jiebaina bort 2005 óta exportálják a világ huszonnyolc országába. Európában több mint háromezer szupermarketben, ötcsillagos szállodákban, sőt a Lufthansa gépeinek első osztályán is lehet kapni.

Mindeközben Kína arra készül, hogy a világ egyik vezető bortermelő országa legyen. A Peking közelében található Tiencsin városban 2011-ben kezdték el építeni a világ legnagyobb borospincéjét, amely akár 7 millió 700 ezer üveg bor tárolására is alkalmas lesz. Éves forgalma pedig elérheti a 10 milliárd jüant.

A magyar stand a pekingi Top Wine China borkiállításon és -vásáron

Tokaji aszú, „a borok királya, a királyok bora”

Dr. Pauleczki-Szalai Zsuzsanna, a Pauleczki-Vin Szőlőbirtok és Pincészet Kft. tulajdonosa

Tony Kenter, a holland B. V. Industrial Promotions International igazgatója, főszervező

Nagy Gábor, a pekingi magyar nagykövetség első beosztottja

Malatinszky Csaba, a villányi Malatinszky Kúria Szőlőbirtok tulajdonosa

Volt érdeklődés a magyar bor iránt

A Kodály-módszer Kínában és hatása a kínai gyerekekre

A magyarországi helyzethez képest Kínában még ma is viszonylag kevesen ismerik a Kodály-módszert, pedig Kínában már 1991-ben létrejött a Kínai Kodály Intézet, mely az országos szintű Kínai Zeneművészek Szövetségéhez tartozik. **Zhou Wenqian,** az intézet igazgatója a nonprofit Kínai Kodály Intézet megalakulása óta munkálkodik a Kodály-módszer elterjesztésén Kínában az intézet jelentette platformon keresztül.

A következőkben a Kínai Kodály Intézet és Zhou Wenqian igazgató munkájával ismerkedünk meg, de szó lesz a neves Kodály-módszer kínai elterjedtségéről és arról is, hogyan vélekednek a módszerről a kínaiak.

Az utóbbi években Kínában egyre ismertebbé vált a Kodály-módszer az átlagemberek között, a zenei területen dolgozó emberek körében pedig igen népszerű és gyakori zeneoktatási módszer. E változáshoz Zhou Wenqian óriási mértékben járult hozzá.

A Kodály-módszer a világ három legnevesebb zeneoktatási módszerének egyike, melynek megalkotója ***Kodály Zoltán.*** A világhírű zeneszerző, zenetudós és zeneoktató 1882 decemberében született Kecskeméten. Idén emlékezünk Kodály születésének 130. évfordulójára.

Az intézet megalapítása

Zhou Wenqian a Pekingi Pedagógiai Egyetem zeneoktatási szakán végzett. Az egyetem utolsó évében hallott először a Kodály-módszerről és a zeneművész hírnevéről a nem sokkal korábban hazatért oktatójától, aki a magyarországi Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetben vett részt egy képzésen. A módszer nagy benyomást tett Zhou Wenqianre, aki negyedéves zeneoktató hallgatóként rögtön átlátta, hogy ez teljesen más, mint az addig ismert kínai zeneoktatási módszerek, ez a nyugatról jött új módszer friss és hasznos. Azóta Zhou Wenqian oktatói tevékenysége elválaszthatatlan a Kodály-módszertől.

A Kínai Kodály Intézetet 1991-ben alapította Zhou Wenqian korábbi oktatója, és mint az oktató legkedveltebb diákja, Zhou Wenqian először segédként dolgozott az intézetnél, majd miután korábbi tanára nyugdíjba ment, ő vette vállára az intézet irányításának feladatát. Azóta 21 év telt el, és mint Zhou Wenqian mondta, az intézet mindig a Kodály-módszer Kínán belüli elterjesztésén dolgozik.

„Munkánk legfőbb része a Kodály-módszer terjesztése; ez magában foglalja a zenei oktatók képzését is. Az országos oktatási rendszeren keresztül főleg az óvodai, az általános iskolai, és a középiskolai zenetanároknak nyújtunk képzéseket, a felsőoktatásban pedig közvetlenül az egyetemistáknak mutatjuk be Kodályt és módszerét."

Szorosabb együttműködés

Idén lesz Kodály születésének 130. évfordulója, ezt az alkalmat felhasználva Zhou még többet szeretne tenni a zeneoktatási módszer népszerűsítéséért. Jelenleg azon dolgozik, hogy októberben a Kínai Zeneművészek Szövetsége szervezésében Yin Qing híres kínai zeneszerzővel együtt delegációt küldhessenek Magyar-

országra, hogy részt vegyenek az ottani Kodály-megemlékezéseken. A delegáció nagyobb részét a Henan tartománybeli Gyermek Művészeti Szövetség fiataljai adják majd. Arról, hogy a kínai delegáció milyen területeken fog Magyarországon cserekapcsolatokat létesíteni, részletesebben Zhou igazgató beszélt.

„Magyarországon a terv szerint meglátogatjuk a Kodály Múzeumot és a Kodály Intézetet, a Kodály Zoltán Zeneiskolában pedig a helyi tanárokkal és diákokkal is fogunk egy kis beszélgetést tartani. Ezeken kívül még a kínai-magyar két oktatási nyelvű iskolába is ellátogatunk."

Zhou Wenqian ugyanakkor azt is elárulta, hogy októberi látogatása során egy egyezményt is alá fog írni a Kínai Kodály Intézet nevében a magyarországi Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézettel egy hosszú távú és rendszeres együttműködési platform létrehozására a két ország, két intézet között annak érdekében, hogy Kínában még többen megismerhessék Kodályt, a Kodály-módszert, és hogy még többen és még jobban megismerjék Magyarországot Kínában. Konkrétan ez azt jelenti, hogy Kínából minél több zenetanár vehessen részt magyarországi képzésen a Kodály-módszer tanításában, akik pedig nem tudnak Magyarországra utazni, azok számára Magyarországról is jöjjenek oktatók, hogy itt Kínában tanítsanak, képzéseket tartsanak a kínai tanárok számára.

A zene szerepe

Mint Zhou Wenqian elmondta, manapság Kínában az embereknek egyre nagyobb szüksége van a zenére, ellentétben a 80-as évekkel. A reform és nyitás politikájának bevezetésekor az emberek még nem tudtak ennyi figyelmet fordítani a zenére, azonban ez mára teljesen megváltozott. Zhou meglátása szerint a legnagyobb változást az jelenti, hogy megváltozott az emberek gondolkodásmódja, és ma már igen fontosnak tartják a zenét.

„Idén lesz Kodály Zoltán születésének 130. évfordulója, ezért idén szeretnénk országszerte jobban megismertetni a Kodály-módszert a kínai zenetanárokkal, ezáltal is szolgálva a kínai gyerekek érdekeit."

Ebben a munkában az egyik fő segítségnyújtó **Yang Yulian** asszony, a Pekingi Pedagógiai Egyetem professzora, akinek főbb kutatási területei a zeneoktatás, a népzene, a művészeti oktatás és a művészet és a kultúra igazgatása. Az intézet által eddig szervezett különféle képzéseken Yang mindig az egyik vezető oktató volt. A professzorasszony jelenleg egy olyan zenei tankönyvsorozat írásán dolgozik, amely a kínai viszonyokhoz igazodva mutatja be a Kodály-módszert.

*„A 9 éves kötelező zeneoktatás rendszerében megtalálható a Kodály-módszer, jelenleg azon dolgozunk, hogy az óvodákban is bevezessük azt. Igyekszünk a kínai tanárokhoz és diákokhoz igazítani a módszert. Az a célom, hogy minden diákhoz közelebb hozzam a művészetet, melynek során minden diák megtapasztalhatja, élvezheti és feltárhatja magában a művészi készséget. Igyekszem a gyakorlatba átültetni, amit Kodály úr mondott, nevezetesen, hogy »**Legyen a zene mindenkié!**«"*

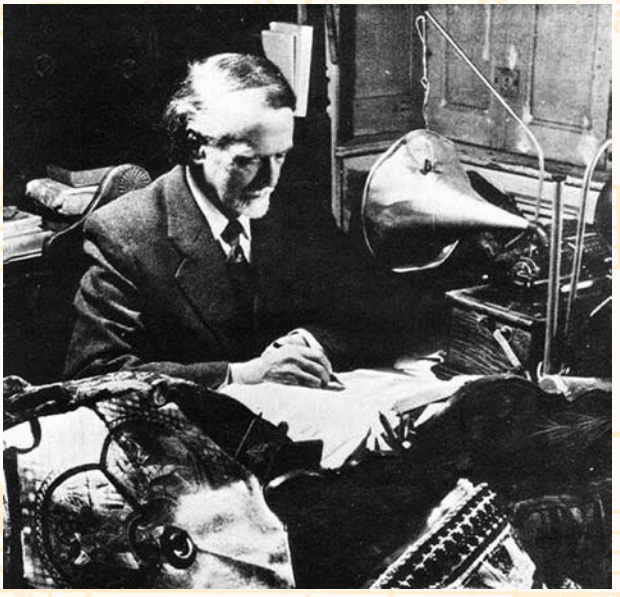
Az utóbbi években, hála a kitartó erőfeszítéseknek, a Kínai Kodály Intézet szép eredményeket ért el. Ennek egyik jó példája a pekingi Dongcheng kerületben található Peizhi speciális iskola. Az iskola az elsők között,

Legyen a zene mindenkié!

1995-ben vezette be a Kodály-módszert az értelmi fogyatékos gyermekek oktatásában. **Xu Dunping** tanárnő volt az első és sokáig az egyedüli Kodály-módszert használó oktató. Majd lassan további két tanárnak is átadta tapasztalatait a Kodály-módszerrel kapcsolatban, így ők hárman egy Kodály-módszert alkalmazó oktatási csoportot is alakítottak.

Saját tapasztalatai alapján Xu Dunping tanárnő nagyra értékelte a Kodály-módszer hasznát a gyakorlati zeneoktatásban az értelmi fogyatékos gyerekek körében.

„Rengeteg változást figyeltem meg. A Kodály-módszert felhasználva a zeneoktatás révén az értelmi fogyatékos diákok nemcsak a kísérőhangszeres éneklést tudták elsajátítani, hanem három szólamban is tudnak kórusban énekelni. Emellett nem kevés gyerek, akiket hosszabb ideje tanítunk Kodály-módszerrel három-ötféle ütőshangszert is elsajátítanak, ami óriási eredmény a szellemileg sérültek esetében."

Xu tanárnő elmondta, hogy a felszínen csak az látszott, hogy a gyerekek énekelni és ütős hangszereken játszani tanultak, tudtak, de a zene igazából fejlesztette a értelmi fogyatékos gyerekek rejtett tehetségeit is, és erősítette az intelligenciájukat. Xu tanárnő egy példát is említett.

„Az volt legnagyobb élményem, amikor 2009-ben az iskolánkban egy művészeti fesztivált rendezetünk. Az ünnepség megnyitóján diákjaink hagyományos kínai népi dobolást adtak elő. Összesen 15 nagy dob volt ott, remekül játszottak a gyerekek, a nézők pedig nem akarták elhinni, hogy ezt egy értelmi fogyatékos gyerekből álló csoport adta elő. Emellett idén júniusban egy amerikai zenekari delegáció látogatott meg minket, a látogatás során pedig mindenki nagy meglepetéssel vette észre, hogy a zene mennyire nagy vidámságot hozott az iskola diákjainak."

A Kodály-módszerrel foglalkozó három zeneoktatóból álló csoport nemrégen egy pályázatot is benyújtott a pekingi kormányzat oktatásügyi hatóságához a Kodály-módszer fejlesztésével kapcsolatos oktatási és kutatási programban, melynek végül pozitív eredménye lett, így az iskola nem kevés támogatást kaphatott a kormányzattól. A támogatás segítségével eddig egy, az értelmi fogyatékos gyerekek részére szánt képzési módszerekről szóló kis füzetet írtak, melyet ki is adtak, emellett a Kodály-módszer jegyében tananyagot is kidolgoztak.

Magyarországi látogatás

Xu tanárnő igen büszke tanítványaira, és első kézből tapasztalta meg a Kodály-módszer hasznát az értelmi fogyatékosok számára szóló zeneoktatásban. Erre az eredményre Zhou Wenqian, a Kínai Kodály Intézet igazgatója is nagyon büszke. Zhou nemrégen egy budapesti zeneiskolába látogatott, ahol megszemlélte a Kodály-módszer alkalmazását az ottani zeneoktatásban. Véleménye szerint a Kodály-módszer kínai alkalmazása előtt még mindig nagy út áll. A júniusban tett látogatásáról beszélve Zhou Wenqian izgatottan mesélte, hogy személyesen is találkozott Kodály Zoltán özvegyével.

*„Nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy Kodály Zoltán özvegye kíséretében látogathattam meg a Kodály Múzeumot, nézhettem meg a volt dolgozószobáját és műveit. Azt is tapasztaltam Magyarországon, hogy Kodály úr szavai, a »**Legyen a zene mindenkié!**« mindenki szívében ott van, ezért azt remélem, előbb-utóbb Kínában is meghonosodik ez a szemlélet."*

Yang Yulian professzorasszony a magyarországi képzésére visszaemlékezve önmagában is változást tapasztalt.

„Jobban szeretem a zenét, jobban szeretem az életet, jobban szeretem minden tanítványomat és a tanári karrieremet, melyre szívesen teszem fel az egész életemet."

Kínában az utóbbi néhány évben egyáltalán nem szokatlan látvány a daruerdő, hiszen mindenütt hatalmas építkezések folynak. Ugyanez a helyzet a templomokkal is: gyakran látni hatalmas sárga darukat templomok mellett. Építenek, átépítenek, vagy éppen újjáépítenek.

Templomok és építkezések Kínában

Bármelyiket is tegyék, bárhogy is nyúljanak egy templomhoz, az biztos, hogy sok ellentmondás övezi az építők és az építtetők tevékenységét. Híres lett a harbini, hangzhoui és a xiameni templomok esete is Kínában és külföldön egyaránt. Mivel a problémák mindenütt körülbelül egyformák, ezért az egyik legjobban dokumentált eseten mutatjuk be, az említett ellentmondásokat.

A Xiamenben található Xinjie-templomot szinte bekebelezik a körötte épült új épületek, shopping plázák és lakónegyedek. Mindössze egy keskeny ösvény vezet a templomtól ki a főútra, a Zhongshan utcára. A templom egyik lelkésze úgy fogalmazott, lassan úgy becsomagolják őket a minden irányból körbevevő épületek, mint holmi kínai húsos táskát.

2006-ban volt nevezetes eset, amikor Hangzhouban leromboltak egy újonnan épített templomot, mivel az építői nem tartoztak a hivatalosan bejegyzett egyházak közé.

A xiameni templom viszont Kínában hivatalosan bejegyzett egyházé, amelynek jogállása körülbelül megegyezik a magyar országgyűlés által Magyarországon hivatalosan elismert egyházakéval. Ami érthető is, hiszen a xiameni Xinjie-templom hivatalosan is Kína első protestáns temploma.

A templom körüli problémák akkor kezdődtek, amikor elkezdődött Xiamen kereskedelmi központjának felújítása. A Xinjie-templom ugyan a fejlesztendő területen belül található, de megkímélték a lerombolástól. A helyi hatóságok azt mondták, hogy nekik egyszerre kellett figyelembe venni a fejlesztőcégek, a lakosság és a hívek érdekeit, és tekintetbe kellett venniük az urbanizációs és történelmi érveket is.

A Xinjie-templom 1848-ban épült fel, majd 1849. február 11-én avatták fel. A templom teteje később megsérült, ezért 1933-ban nagyobb átalakítást végeztek az épületen, és csak 1935-ben kezdett újra templomként működni. A kulturális forradalom idején, mint az ország valamennyi templomát, ezt is bezárták. 1979-ben aztán Fujian tartományban elsőként nyitották meg ismét a Xinjie-templomot. Nem sokkal ezután, 1982-ben a templomot, mint városi szintű történelmi

emléket kormányzati védelemben részesítették. 2005-ben még magasabb elismerést kapott, ekkortól kezdve ugyanis tartományi szintű védelmet kap.

Az 1933-as átépítés során a templom nagyobb lett, de a régi struktúrája megmaradt. A hivatalos álláspont a Xinjie-templomnak azt a különlegességét hangsúlyozza, hogy ez az első kínai protestáns templom.

Régi és új

2002-ben döntött a város vezetése arról, hogy nagyszabású tervek megvalósításával megújítják Xiament. Egyszerre próbálták megvalósítani a modernizációt, illetve a dicsőséges múlt bemutatását. A városban a renovációs, át- és újjáépítési munkákat egy magáncég vezette. A központi üzleti területek egy részének átalakítási jogát a város eladta a Rongkun Ingatlanfejlesztő Cégnek. Ugyanakkor a város kikötötte, hogy az újjáépítés során meg kell őrizni az üzleti negyed építészeti és kultúrtörténeti jellegzetességeit. Például az új épületek magasságát 5 szintben maximálták a szóban forgó újjáépítési területen, ahol egyébként ügyelni kellett az egységes és Xiamen történelméhez illeszkedő arculatra is. A Xinjie-templom a kerület közepén található, nem messze a kereskedelmi Zhongshan utcától. Korábban a templomot házak vették körül, és nem volt túlságosan feltűnő, a Zhongshan utca járókelői észre se vették, nem is tudtak róla, azt meg aztán pláne nem, hogy az első kínai protestáns templomot tisztelhetik, tisztelhetnék benne. A helyzet az újjáépítéssel megváltozott, hiszen az átépítendő és felújítandó terület központjában feküdt a Xinjie-templom. Mivel történelmi helynek számít, valamint állami védelemben is részesült, a lebontása komolyan soha nem vetődött fel. A közel 2500 embernek otthont adó templomot környező lakóépületeket azonban a felújítás során lebontották, az ingatlanfejlesztő pedig a város más részeibe költöztette a lakókat.

Fejlődés feszültségekkel

Az építkezés során a Xinjie-templom végig nyitva maradt. Ez azzal járt, hogy a környező építkezések területén járdákat fektettek le, sőt még gyaloghidakat is alakítottak ki az építési gödrök fölött, biztosítva ezzel a templomba jutást. Minderre szükség is volt, hiszen hetente több mint 1000 hívő látogatta a templomot, ahol az igehirdetés mellett közös imákat és találkozókat is rendszeresen tartottak. Ha az építkezők érdekeit nézzük, akkor egyszerű a képlet, a környék rekonstrukciójának idejére ők biztosan bezárták volna a Xinjie-templomot, csakhogy a velük kötött szerződésbe a város azt is belevette, hogy az építkezés alatt is biztosítani fogják a templom normális működését. Ez azt bizonyítja, hogy az állam ma

már egészen másként tekint a vallásra, az egyházakra, mint korábban. Nem feltétlen ideológiai, hanem inkább pragmatikus szempontból. A Xinjie-templom státusza fontos a központi kormányzat számára is. Egyébként az élet számtalan részén megfigyelhető, hogy így vagy úgy, a mai Kína politikai vezetői odafigyelnek az emberek véleményére, és érzékenyebben, sőt több érzéssel reagálnak a lakosság hitételére. A közvélemény-kutatásokat is elkezdték előzetesen is alkalmazni Kínában, és azok eredményeit is felhasználják az új irányvonal kialakításához.

A Xinjie-templom esete azért is érdekes, mert összetett problémát jelentett mind a politikai döntéshozók, mind a másik oldal számára. Nem csak arról volt szó ugyanis, hogy Kína egyik vallási örökségét kellett megőrizni. És nem is csak a történelmi múlt irányításának, kézben tartásának, alakításának eszköze a Xinjie-templomnak adott „első protestáns templom" elnevezés. És nem is egyedül arról van szó, hogy a negyed átépítésével párhuzamosan nagy erőfeszítések árán nyitva tartott templommal a közvélemény támogatását szerették volna megnyerni, illetve megőrizni a helyi hatóságok. A környék rekonstrukciója, illetve a Xinjie-templom megőrzése során mindezen kérdések akkumulálódtak és összeadódtak a gazdasági fejlesztés vágyával. Ez jól követhető azoknak a terveknek a segítségével, amelyeket az évek során az újjáépítés kivitelezésére dolgoztak ki. A terület rehabilitációjának tervei ugyanis többször is megváltoztak.

Minthogy a város világossá tette, hogy a Xinjie-templom érinthetetlen, az ingatlanfejlesztő eredetileg azt tervezte, hogy föld alatti bevásárlóközpontot, plázát épít a templom előtti terület alatt. A földfelszínen ugyanott közösségi teret hoztak volna létre. Ezzel a megoldással nemcsak hogy nem zárták volna el a templomra nyíló kilátást, hanem a templom központi szerepet kapott voltak a terület „újjáélesztésében". A tervek meg is jelentek az egyik helyi újságban, ahol úgy kommentálták azokat, hogy nemcsak Kína legelső protestáns templomát, a Xinjie-templomot őrzik meg, hanem a templom előtt pihenő és szórakozó területet alakítanak ki, amelynek Templom tér lesz a neve. El lehet képzelni, hogy a templom vezetői és a gyülekezet tagjai is mennyire izgatottak lettek a hírek olvastán, miszerint a Xinjie-templom központi helyet kap az újjáépítendő területen. Csakhogy az építkezések elindulásakor mindenki számára világossá vált, hogy az eredeti tervek idő közben megváltoztak. Ahelyett, hogy a templom előtti helyet üresen hagyták volna, az ingatlanbefektető úgy döntött, hogy bevásárlóközpontot építenek az engedélyezett öt szint magasságig.

Mi a tanulság?

Mindez bebizonyította, hogy menynyire behatároltak a templomok lehetőségei, amikor a gazdasági érvekkel kell megküzdeniük. A döntéshozóknak a történelmi múlt és a profitot hozó mai gazdaság érvei között kellett egyensúlyozni. Az egyensúlyozás pedig ritkán szokott tökéletesre sikerülni. A kezdeti tervekkel talán Xiamenben sikerült volna, de az ingatlanfejlesztő végül úgy döntött, hogy a város vezetése által megszabott feltételeket betartva ugyan, de a bérelhető helyek számának növelésével a profit maximalizálására törekszik. Így került a Templom tér parkja helyett egy ötszintes bevásárlóközpont a Xinjie-templom elé.

Kínában számos templom és kolostor csábítja a turistákat. Nem is eredménytelenül, hiszen az országban több buddhista és taoista templom, illetve hely, elsősorban hegy tartozik a legnépszerűbb idegenforgalmi helyek közé. A keresztény templomok Kínában, már csak történelmi okok miatt sem érhetik el természetesen a buddhista és taoista templomok, kolostorok ismertségét és népszerűségét. Ennek ellenére bőven van idegenforgalmi szempontból is figyelemre méltó templom Kínában.

Mindenképpen figyelemre méltó például az, ha valami első. A hivatalos álláspont a délkelet-kínai Xiamen városban található, vagy még pontosabban, nagy nehezen megtalálható Xinjie-templomnak azt a különlegességét hangsúlyozza, hogy ez az első kínai protestáns templom.

Xiamen a reform és nyitás politikájának megindulása óta példamutató városnak számít. Az utóbbi évtizedekben a bel- és külföldi turisták kedvelt célpontjává vált. Természetesen a város vezetése is mindent megtett annak érdekében, hogy ez megvalósuljon.

Például nemcsak a templom, de Xiamen város vezetése is szívesen büszkélkedik azzal, hogy Xiamen a kínai protestantizmus szülőhelye. A helyi hatóságok azért is szeretik hangsúlyozni ezt a tényt, mert ez idegenforgalmi szempontból kitűnően hasznosítható. Xiamen egyébként is nagyon nyitott város, számos külföldön élő kínai, úgynevezett huaqiao származik innen.

Persze az imént említett elsőség kérdése sokkal bonyolultabb annál, mint hogy itt a végére járhatnánk. Más kínaiak által lakott helyeken is épültek a Xinjie-templom előtt már protestáns templomok, de a turizmust szemük előtt tartó hivatalnokok kevésbé fogékonyak az ilyen distinkciókra. És egyébként is, ha átfogalmazzuk az állítást, és azt mondjuk, hogy a Xinjie-templom az első olyan protestáns templom Kínában, amelyet kínaiaknak építettek, akkor már nem is tévedünk.

Egyébként ha külföldön nem is, minthogy a legnagyobb útikönyvekből is hiányzik a protestáns templom említése, de hogy Kínában mekkora vonzerőt jelent az az elnevezés, hogy „első protestáns templom Kínában", arra itt egy kis adalék. A Xinjie-templom egyik lelkésze szerint az 1990-es években a ningbói protestánsok egy találkozón fölvetették a templom elsőségének kérdését. Azt mondták, hogy tudomásuk szerint Ningbóban már a xiamenit megelőzően is volt protestáns templom. Ugyanakkor erre vonatkozó bizonyítékot nem tudtak szolgáltatni, úgyhogy a kérdés fölött hamar napirendre is tértek. A templom azóta is nagyon határozottan hirdeti magát az első Kínában épült templomként.

Amikor Kínában is megszervezték a nemzetközi „Élhető közösségek versenyét", akkor Xiamen többek között az első Kínában, kínaiak számára épült protestáns templomot is csatasorba állította. 2002-ben a protestantizmus szülőhelye, Németország adott otthont a versenynek, Xiament aranyéremmel ismerték el. Ami nem is meglepő, ha tudjuk, hogy a város bemutatkozása részben a Xinjie-templom, Kína első protestáns templomának bemutatására támaszkodott. Dr. Bill

Kínában értelmiségi, de még politikai körökben is meglehetősen elterjedt az a nézet, hogy van kapcsolat a protestantizmus és a gazdasági növekedés között, ha nem is a Max Weber-i értelemben, természetesen. Hanem például az idegenforgalom terén. A turizmus fejlesztésében ugyanis mindenki, még a legfelületesebb szemlélő is kénytelen elismerni a vallás, az egyházak szerepét. És bár nem tartozik témánkhoz, de meg kell említeni, hogy a biztonságos befektetések szempontjából is hasznosnak tartják a vallást Kínában.

Templo

Brown, a Xiameni Egyetem professzora is tagja volt a pályázatot Németországban bemutató városi csoportnak. A professzor elmondta, hogy a xiameni bizottság eleinte bizonytalan volt abban, hogy belevegyék-e a pályázati anyagba a Xinjie-templom bemutatását. Később, a sikeres pályázat fényében azonban már ők is más szemmel néztek a templomra.

Xiamen egyáltalán nincsen egyedül abban a tekintetben, hogy idegenforgalmi vagy kulturális okokból vallási célú épületeket propagál. Mint már volt róla szó, nem keresztény, főleg taoista és buddhista példát ezrével, de inkább tízezrével lehetne sorolni Kínából. Ugyanakkor Xiamen mellett több más kínai városra is jellemző, hogy turisztikai célokra is felhasználja keresztény templomait.

Itt van például az északnyugat-kínai Harbin város orosz ortodox Szent Szófia-temploma, amely a város egyik jelképének is számít, és egyébként a Távol-Kelet legnagyobb orosz ortodox temploma. A harbiniak azonban olyannyira magukénak, a város szerves részének tartják, hogy ma már sokan nem is mint templomra, hanem mint múzeumra, a Harbin történelmére gyakorolt orosz befolyást képekkel és emléktárgyakkal bemutató kiállítóhelyre tekintenek a csodálatosan szép Szent Szófia-templomra.

A Shandong tartományi kikötőváros, Qingdao egy másik jó példa. A söréről is híres tengerparti városban

omtúra

a katolikus és a protestáns templomok is a kiemelt idegenforgalmi helyek közé tartoznak. Az itteni katolikus templomot az 1930-as években építették gótikus stílusban, és úgy emlegetik mint a keresztény építészet mesterművét. A város fő protestáns temploma 1910-ben épült, és a Qingdaóra gyakorolt német befolyást testesíti meg. Az említett templomok belépőjegyet szednek a látogatóktól, és még abban is megegyeznek, hogy a qingdaói képeslapokon, illetve a várost reprezentáló fényképeken is gyakran megjelennek.

Az első protestáns templomot már láttuk, de a protestantizmus több ága is jelen van természetesen Kínában. A püspöki metodista egyház első Kínában épült templomát a délkeleti Fujian tartományi Fuzhou városban találjuk, neve Tian'an-templom. Nemcsak Kínában, hanem egész Kelet-Ázsiában ez volt a püspöki metodista egyház első temploma. 1847-ben érkezett Colin, White és ez utóbbi felesége az Egyesült Államokból Fuzhou városba hittérítő munkát végezni. A következő évben kezdték el építeni a templomot, amelyet 1897-ben körülbelül 20 ezer ezüstdollárból katedrálissá bővítettek, amely már 1000 hívő befogadására is alkalmas volt. A kulturális forradalom idején a templomot bezárták, majd 1980-ban nyitották meg újra. A rossz állapotban levő templomot 1996-ban kezdték felújítani. A munkák 4 évig tartottak. Ma a templom 23 ezer négyzetméter alapterületű.

A végére maradtak a pekingi keresztény templomok. Természetesen nem azért, mintha nem lenne belőlük bőven. Éppen ellenkezőleg. Annyi turisztikai szempontból is érdekes keresztény templom van Pekingben, hogy több cikk is kitelne belőlük.

A legtöbb pekingi keresztény templom a Qing-dinasztia (1644–1911) idején épült, és azóta természetesen sokszor átalakították őket.

Peking legfőbb keresztény templomai közé tartozik a Haidian kerületi Zhongguancun Keresztény templom. A kínai Szilícium-völgynek is nevezett ultramodern területbe tökéletesen beilleszkedik magas épületével, minimalista stílusával. Német építészek tervezték a protestáns templomot, amelynek modern akusztikai berendezése, filmprojektora és világítási rendszere is van.

A turisták által legjobban ismert keresztény templom Pekingben a Szent József-templom. Hogyne lenne az, hiszen a világhírű Wangfujing utcában található. A vásárlóutca jelképe a háromkupolás épület, amely eredetileg sokkal csendesebb környezetben feküdt. Shunzhi császár és a katolikus hittérítő, Adam Schall von Bell álmodta meg a templomot, amely 1655-ben épült fel. Ez akkor még csak a második keresztény templom volt a kínai fővárosban. Földrengések és tűzvészek következtében a templom többször elpusztult, de mindig újjáépítették. A mai formáját az 1904-es átépítés során nyerte el. A templom körötti falat néhány éve bontották le, azóta a Szent József-templom még inkább a környezet integráns része lett. Az újonnan egybekelt párok szívesen fényképezkednek a híres templom előtt. Ahogy természetesen a turisták is. P

Tenger a

Hol értéktelen cserépdarabokat, hol meg egy terrakotta hadsereget. Bár ez utóbbit, a világhíres agyaghadsereget is éppenséggel egy helyi paraszt találta meg Xi'an városnál, de azután már természetesen régészek tárták fel a területet.

A legújabb kor régészei azonban mégsem egészen ilyenek már, ennél sokkal magasabbra és sokkal alacsonyabbra is elmerészkednek manapság. Megszületett a repülőgépes légi régészet, és régészek dolgoznak a vizek: tavak, folyók, tengerek, óceánok mélyén is. Ez a fejlődés egyébként a világ legtermészetesebb dolga, ha számításba vesszük, hogy egyedül a Dél-kínai-tenger fenekén több mint kétezer ismert hajóroncs fekszik, és akkor még a többi kínai felségvízről, valamint a megtalálásra váró hajóroncsokról még nem is beszéltünk.

A „megtalálásra váró hajó" egyébként nem tévesztendő össze a „feltárásra váró hajóroncscsal". Az előző esetében feljegyzésekből tudomásunk van a leletről, de még nem tudjuk, hogy pontosan hol van. Az utóbbi, a „feltárásra váró hajóroncs" már megvan, valaki megtalálta, de gyakran előfordul, hogy nincs pénz a régészeti feltárására. Ezért a „feltárásra váró hajóroncs" néha még rosszabb helyzetben is van, mint a „megtalálásra váró hajó", mivel a tenger alatti régészet, ha nem is jár gyerekcipőben Kínában, azért fejlődésre is bőven van még lehetőség.

Különleges környezet

A tenger alatti feltárás sok pénzt, különleges felszerelést és szakértelmet igénylő munka. Ráadásul a rablók, az utóbbi évtizedben az elsüllyedt roncsok felé forduló fosztogatók sokkal előnyösebb helyzetben vannak, hiszen ők nem pepecselnek a „csak" kulturális, történelmi értékekkel, nekik a pénzzé tehető tárgyak kellenek. A régészeti feltárások nyomán azonban csak nagyon áttételesen lesz anyagi haszon még a legpompásabb aranyleletekből is.

Mivel a végtelen tenger fenekén heverő kincsek ki vannak téve a kincskeresők mohóságának, ezért Kínában az UNESCO ajánlásait is szem előtt tartó törvényt hoztak a víz alatti kulturális értékek kezeléséről és védelméről.

> Ha megkérdezünk egy laikust, hogy mit dolgoznak a régészek, akkor valószínűleg azt a választ fogjuk kapni, hogy a földet túrják, ásnak néhány métert lefelé, aztán általában, főleg az olyan hosszú történelmi múlttal rendelkező országban, mint Kína, találnak is valamit.

Nemcsak, és nem elsősorban a már említett tengeri fosztogatók miatt volt szükség erre a törvényes védelemre (habár szakértők szerint ezek több kárt okoznak, mint a tulajdonképpen sokkal könnyebben megközelíthető föld alatti emlékek fosztogatói), hanem a tengerben folytatott gazdasági tevékenységektől, halászattól, turizmustól is óvja a víz alatti kulturális értékeket a törvény.

A törvény megszületését nagyban segítette egy hatalmas szenzációt jelentő víz alatti régészeti feltárás. 12 víz alatti régészből álló csapat, 11 férfi és egy nő, 2001-től kezdődően végzi a Dél-kínai-tengeren egy ezeréves hajóroncs feltárását. A kínai média, úgy tűnik egyáltalán nem ok nélkül, el is nevezte a leletet a „kínai Titanic"-nak. Habár meglehetős titkolózás övezi a régészek munkáját, az már biztos, hogy a Song-dinasztia (960–1279) idejéből származó kereskedőhajó maradványait tárják fel a régészek. A titkolózás egyszeriben érthető lesz, ha figyelembe vesszük, hogy a hajó porcelánt is szállított, márpedig az ilyen régi porcelánoknak csillagászati összegbe kerül darabja. És ezen a hajdani kereskedőhajón becslések szerint 40–60 ezer értékes emléktárgy található, többségük felbecsülhetetlen értékű kerámia. Sem a múzeumokban, sem a föld alatt elrejtve nem maradhattak meg olyan épségben és olyan nagy számban kerámiák, porcelánok, mint a tenger fenekére süllyedve, századokon át senkitől sem háborítva.

A „kínai Titanic" 30 méter hosszú, 10 méter széles óceánjáró hajó volt, amely valószínűleg a Közel-Keletre tartó útján süllyedt el. Eddig már több mint 10 ezer értéktárgyat sikerült a roncsból kimenteni. Hogy ennek és a még megmen-

latti régészet Kínában

tésre váró leleteknek az értékével tisztában legyünk, elég talán annyi, hogy egy közepes nagyságú múzeumnak jóval kevesebb értékes tárgya van, mint a szóban forgó hajóroncsnak. Figyelembe véve ezt az adatot, illetve az értékes rakománnyal elsüllyedt hajók jelenleg ismert hatalmas számát, elmondhatjuk, hogy még szűkkeblűen számolva is ezres nagyságrendet meghaladó kínai múzeum fekszik a tengerek fenekén.

Ha azt mondtuk, a törvény megszületését ez az ezeréves hajót feltáró nagyszabású víz alatti régészeti munka is nagyban segítette, akkor arról is be kell számolnunk, hogy magát a kínai víz alatti régészetet egy nem sokkal korábbi szenzációs lelet hívta életre. 1986 májusában a Christie's aukciós ház a hollandiai Amszterdamban a Dél-kínai-tengerben talált értéktárgyakból árverezett el néhányat. Michel Harcher brit búvár 20 millió dollár értékben adott el kerámiát és aranytárgyakat, amelyeket egy 1752-ben elsüllyedt kínai hajóról emelt ki. Az aukció után egy évvel alakult meg Kína első víz alatti régészeti kutatóközpontja a mai Kínai Nemzeti Múzeum égisze alatt, természetesen a központi kormányzat támogatásával.

A kutatóközpont régészei külföldön kaptak képzést, majd több mint 10 part mentén elsüllyedt hajó feltárásával szereztek gyakorlatot, mielőtt hozzáláttak volna a kincseshajó régészeti feltárásához. A pekingi régészek mellett Guangdong és Fujian tartomány múzeumai, valamint a Xiameni Egyetem vett részt Kína legnagyobb víz alatti régészeti munkájában.

A hajóroncs már 1987 óta ismert volt, akkor fedezte fel véletlenül egy brit cég, amely egy kínai céggel együtt egy másik elsüllyedt hajót keresett a Gungdong tartományban található Dongtai és Yangjiang térségében.

Porcelánkereskedelem veszteségekkel

A víz alatti régészek által megtalált porcelántárgyak sokszor külföldi, leginkább arab stílusjegyeket viselnek magukon, hiszen a hajók szállítmányát eleve exportra készítették, a legnagyobb felvevő piacnak pedig az arab államok számítottak. Az arab stílusjegyeket viselő kínai porcelántárgyakban nincs egyébként semmi meglepő. Amikor később az európai piacokra megindult az export, az Európába szállított porcelánokon is európai környezetben, európai arcú emberek jelentek meg. A víz alatti régészet szempontjából természetesen az ezer évvel ezelőtt arab földre induló, és elsüllyedt hajók az érdekesebbek. A korabeli történelmi feljegyzések szerint akkoriban rendszeresen jártak a két civilizáció között kereskedőhajók. Kínai kereskedők hajóikon már a Han-dinasztia (i. e. 206–i. sz. 220) idején jártak Egyiptomban, sőt Rómában is.

Kínai porcelánnal, kerámiatárgyakkal megrakott hajók roncsai számos helyen találhatók a tengerekben, így például a Koreai-félszigetnél, Thaiföldnél, a Fülöp-szigetek partjainál, de még a Vörös-tengernél is. Mindez a virágzó üzletmenetről tanúskodik.

A Ming-dinasztia végén és a Qing-dinasztia elején a császárok megtiltották a kínai hajóknak, hogy hosszabb tengeri útra menjenek, pedig addigra már körülbelül 50 nemzetközi kereskedelmi útvonalon jártak kínai hajók.

A hajdanában az Indiai-óceánra, Kelet-Afrikába és Európába induló kínai hajók mind átkeltek a Dél-kínai-tengeren, ahol viszont a korallzátonyok miatt sokuk merült hullámsírba. A Dél-kínai-tenger szigetein élő halászok ma gyakran találnak az elsüllyedt hajókról származó porcelántárgyakat és más kincseket, amelyeket aztán eladnak a hozzájuk utazó kereskedőknek. A nemzetközi piacon található régi porcelánok egy része ebből a forrásból származik.

A legnagyobb baj azonban az, hogy miként Tamási Áron főhőse, Ábel, úgy a halászok is siettetik a természet munkáját. Még a módszereik is hasonlóak: dinamitot vagy bármilyen robbanószert dobnak a roncsok közé (Ábel ugyebár a fákat robbantotta ki), majd a robbanástól felszínre, vagy legalábbis elérhető közelségbe került, épen maradt kincseket begyűjtik. A kínai partok mentén ez mindenütt probléma, a szakértők szerint a legtöbb ilyen, kulturális szempontból tragikus eset a kelet-kínai Shandong tartományban levő Changdaónál történik. P

50 magyar fi látogatott

„A 21. században a tehetség lesz a legfontosabb erőforrás, ezért azt gondolom, hogy Magyarországnak szüksége van arra, hogy a kínaiak Magyarországra jöhessenek tanulni, és szükség van arra, hogy a magyar hallgatók Kínába jöhessenek. Ezekre a cserekapcsolatokra ugyanúgy folyamatosan szükség van. Azt gondolom, hogy a személyes találkozás, a személyes beszélgetés mindig többet jelent" – jelentette ki **Csizmadia Norbert,** a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára Pekingben.

Wen Jiabao kínai miniszterelnök meghívására Csizmadia Norbert és az általa vezetett ötven tagból álló magyar ifjúsági delegáció július 12-én reggel érkezett Pekingbe. A delegáció tagjai a minisztérium tisztviselői, magyar közgazdászok, tudósok és újságírók.

A magyar ifjúsági delegáció hétnapos kínai látogatásának idején Pekingben és Qingdao városban járt, ahol több megbeszélésen és találkozón vettek részt. A Kínai

Vasútépítés Kft.-nél (CRCC) tett látogatásnak köszönhetően a magyar delegáció jobban megismerte a kínai vasútépítés eredményeit, ugyanakkor a felek egyöntetűen reményüket fejezték ki a CRCC és a MÁV közös, a budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőteret és a belvárost összekötő gyorsvasútprojekt kivitelezésének minél hamarabbi megkezdését illetően. Ennek elősegítése érdekében a két fél szakértői munkacsoportot fog felállítani.

A delegáció felkereste a Pekingi Idegen Nyelvi Egyetemet is, ahol megbeszélést tartottak azokkal a diákokkal, akik magyar nyelvet tanulnak Kínában. Ezenkívül a magyar fiatal tehetségek még a Kínai Ipari és Információtechnológiai Minisztériumba is ellátogattak, továbbá voltak a Qingdaói Hajógyárban és a Haier cégnél is. Emellett a magyar fiatalok még találkoztak fiatal és tehetséges kínai üzletemberekkel, és eszmecserét folytattak a kínai gazdaság fejlődéséről és tapasztalatairól.

A Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára kínai látogatásának utolsó napján kifejtette, hogy majdnem napra pontosan egy évvel ezelőtt látogatott Magyarországra a kínai miniszterelnök, ahol gazdasági és kereskedelmi megállapodást kötött Magyarországgal. Ugyanakkor azt is kérte, hogy legyen intenzívebb diák-cserekapcsolat a két ország között. Wen Jiabao akkor azt kérte, hogy a fiatal magyar tehetségek, vállalkozók, társadalomkutatók ismerjék meg Kínát. A delegáció tagjai közt voltak a Nemzetgazdasági Minisztériumban kínai ügyekkel dolgozó munkatársak is, akik sokkal jobban átlátják munkájukat azzal, hogy személyesen is ellátogattak Kínába. Hiszen Kínában a saját szemükkel győződhettek meg arról, amivel kapcsolatban munkájukat végzik. A tradíció és az innováció összeköti a két országot,

atal tehetség Kínába

mondta Csizmadia Norbert, aki egyúttal köszönetét fejezte ki a program kapcsán, hiszen, mint mondta, valóban nagyon fontos tárgyalásokon vett részt a magyar delegáció. Stratégiai megbeszélések, miniszterhelyettesekkel, a jövő vezetőivel, a város polgármesterével, mindezek nemcsak szakmailag értékes tanulsággal szolgáltak, hanem értékesek voltak a magyar fiatalok számára is. Csizmadia Norbert bízik abban, hogy a két ország a jövőben még fontosabbá válik egymás számára.

„Nagyon köszönjük a lehetőséget, hogy itt lehettünk. Szerintem nagyon fontos kapcsolódási pontok vannak a két ország között, mint például egy közös ösztöndíjrendszer kialakítása a fiatalok között. Azt látjuk, hogy Kínából jelentős számú fiatal tanul Magyarországon. Népszerű köztük az orvosképzés, a mérnökképzés, és a Liszt Ferenc Zenetudományi Egyetem zenei képzése is." – mondta az államtitkár.

A kínai POMPEJI

A Vezúv lábánál vulkánkitörés következtében elpusztult városkához, Pompejihez hasonló jellegű régészeti maradvány több is ismeretes Kínában. Az egyik ilyen becses történelmi emlék Yunnan tartományban található.

Geng Wei amatőr régész 1992-es első érdemleges kutatási eredménye után csak ebben az évezredben mondták ki a régészek végérvényesen és határozottan, hogy felbecsülhetetlen értékű felfedezést tettek.

A legmeghökkentőbb talán az, hogy a jelek szerint egy Pompejibe oltott Gyilkos-tó, vagy egy Gyilkos-tóba oltott Pompejihez lehetne hasonlítani a romokat, hiszen egy tó fenekéről kerültek elő. Yunnan tartomány Yuxi területén található a Fuxian-tó. Ebben találtak hatalmas régi épületkomplexum-maradványokat, amelyek akár egy hajdani kisebb város maradványai is lehetnek.

Szakértők szerint a Yunnan királyság területéről, illetve építményéről van szó, amik 2–3000 évvel ezelőtt tűntek el a tó vizében.

Yuxi város Yunnan tartomány középső részén található, mindössze 60 kilométerre a tartomány székhelyétől, Kunmingtól. A Yuxi környéki Fuxian-tó területe 212 négyzetkilométer, és ez Kína második legmélyebb tava. A környéken igencsak gyakori a földrengés, a történelmi feljegyzésekben is több nevezetes természeti katasztrófáról található említés, habár a szóban forgó épületmaradványokról szóló feljegyzéseket eddig még nem találtak a történészek.

A történelmi emlékezetnél azonban sokkal korábbra képes visszanyúlni a kollektív emlékezet, ami esetünkben legendákat, mítoszokat, meséket jelent. Ilyenek már szép számmal maradtak fenn a valaha létezett, majd hirtelen eltűnt legendás Yunnan királyságról, amit más néven Dian királyságnak is neveznek.

A tóban levő maradványok felkutatásához természetesen a víz alatti régészet eszköztárára volt szükség. Még 2001 márciusában, a legmodernebb felszerelést felhasz-

nálva kezdték meg a tó fenekének feltárását a Peking Egyetem neves kínai archeológusa, **Yu Xixian** professzor vezetésével. Kína történelmében ez volt az első alkalom, hogy egy tóban víz alatti régészeti munkát kezdtek el.

A „Kék bálna" névre keresztelt mini tengeralattjáró segítségével készítettek fotókat, végeztek felmérést, és mintát is vettek. A sokféle összegyűjtött adatból megállapították a történelmi emlékek helyét és nagyságát.

Kiderült, hogy a romok építészeti struktúrája hasonlít a Yunnan középső részén található nagy fal gerincéhez. Az épületeket kőből építették. A megmunkáltságukból és az építmények méretéből meglehetősen fejlett társadalom képe rajzolódott ki a kutatók előtt.

Az épületek alapja, a járdakövek, a teljes falak, amelyek más ősi építmények esetében ritkán maradtak fenn máig, főleg pedig nem ilyen nagy változatosságban, tehát mindez azt bizonyítja, hogy egy város tűnt el hajdanában a hullámsírban, sőt néhány kínai szakértő már ennél is tovább megy, és egyenesen az ősi Dian királyság eltűnt fővárosát véli felfedezni a víz alatti romokban.

20–30 méter hosszú kőfalak, 2-3 méter széles járdakövek, valamint 3-4 méter hosszú kőcsíkok, és lyukas, illetve vájattal ellátott kövek láthatók a „Kék bálna" által a mélyben készített videofelvételen.

Nyolc kőépület romjait lehet megkülönböztetni egy 2 km hosszú és 1,2 km széles területen belül. Az épületek különböző nagyságúak, és a középen található öt összekötetésben áll egymással. Három épületről már biztonsággal meg tudták állapítani a régészek, hogy egy épületkomplexum részét alkották. A többi ötről még nem sikerült semmit kideríteni.

A romok valamilyen hatalmas természeti katasztrófa következményeiként alakulhattak ki. Hogy pontosan milyen jellegű volt a katasztrófa, azt nem lehet tudni. Elképzelhető, hogy egy nagy földrengés süllyesztette a tóba az épületeket, annál is inkább, mert a tó mélyén, az épületekkel szemben található hegyen most is jól kivehető egy törés és leülepedés nyoma. Hogy a maradványok rögtön a víz alá süllyedtek, vagy pedig valamilyen vízfolyás

elzáródása által fokozatosan árasztotta el őket a víz, azt további kutatásoknak kell kiderítenie.

Yu professzor meg van győződve, hogy a romok feltárása segíthet megismerni egy régen eltűnt yunnani civilizációt.

Hogy a víz alatti régészet micsoda nehézségekkel szembesül, arról elég legyen annyi, hogy az épületek egy része 20–98 méter közötti mélységben, egy másik csoportja pedig 75–90 méter mély vízben található.

Több kulturális emléket is sikerült már a nehézségek ellenére felszínre hozni. Ezekről radiokarbon vizsgálatok alapján megállapították, hogy a Han-dinasztia (i. e. 206–i. sz. 220) idejéről származnak, vagyis a kínai Pompeji az itáliainak szinte kortársa lehetett.

A felszínre került emlékek között van egy körülbelül 100 kilogramm súlyú díszített kődarab, minden bizonnyal egy házfalból. A motívum a kövön nagy valószínűséggel egy kígyó képe, és a Dian királyság kígyótotemét ábrázolja.

Utazás DZSINGISZ KÁN halálának helyszínére

A másik típusú idegenforgalmi látványosság azért érdekes, mert fűződik hozzá valamilyen történet, legenda, hagyomány. Vagyis tulajdonképpen azért érdekes, mert ott van, ahol, nem pedig valahol máshol. Fáknak, köveknek, panellakásoknak például igen ritkán van esélyük bekerülni a turistalátványosságok közé – kivéve, ha valami jeles esemény fűződik hozzájuk. Például Rákóczi Ferenc pihent meg az árnyékukban, vagy kultúrhéroszok pottyantották őket a földre. Vagy ha a valaha volt legnagyobb birodalmat megalapító hadvezér halt meg a helyszínen.

A Ninghszia-Huj Autonóm Terület Kína legszegényebb részei közé tartozik. A Sárga-folyótól délre a talajt az évmilliók során rakta le a Góbi felől fújó szél. De csak azért, hogy az eső mossa el, illetve hogy később porfelhővé fújják a szelek.

Guyuan város az autonóm terület legdélebbi részén található. Ma semmiképpen nem tartozik a jelentős városok közé, de például múzeuma nem csak az autonóm területen belül számít viszonylag gazdagnak. Hiszen a középkorban Guyuan a selyemút fontos állomása volt.

A hajdani stratégiailag fontos területen fekvő várost 13 kilométeres dupla fal vette körül, rajta 10 kapuval.

Guyuan több évszázadon keresztül virágzott. A hajdani gazdagságnak közismert példája a 6. században, az Északi Zhou-dinasztia (557-581) idején élt tartományi főnök, Li Xian, aki föld alatti sírkamrát építtetett a maga és felesége számára a mai Guyuan nyugati részén található Shengou faluban. Az elöljáró 1983-ban kiásott sírkamrájába egy 40 méter hosszú lejtős alagút vezetett, és 237 agyagkatona őrködött az eltemetett házaspár nyugalma felett.

Agyagkatonák? Igen. Kevéssé ismert tény, hogy nem csak Xi'an mellett találtak Kínában agyagkatonákat, esetünkben is egy mini terrakotta hadseregről van szó. Két értelemben is mini: a mindenki számára jól ismert xi'ani agyaghadsereget az itteni figurák számban és méretben sem közelítik meg. Hiszen a xi'ani harcosok szinte életnagyságúak, Li Xian sírkamrájában viszont a 20 centimétert sem érik el az agyagkatonák nagysága. Persze Li Xian nagysága sem mérhető az időszámításunk előtti 3. században élt és uralkodott első kínai császár, Qin Shi Huangdi jelentőségéhez.

A kán halála

A guyuani múzeum legnagyobb kincse egy elegáns 6. századi ezüstváza, amelyet az ősi trójai legenda által ihletett jelenetek díszítenek. A vázán Aphrodité táncol Menelaosszal, valamint Heléna és Paris is megjelenik. Mindez egy „perzsa" vázán, melyet 2000 évvel Trója eleste után egy kínai városban, 4500 kilométerre Perzsiától és 7000 kilométerre magától Trójától készítettek.

Habár a váza valóban igazi kuriózum, Guyuan mégsem csak erről a kincsről nevezetes. Hanem arról is, hogy a feltételezések szerint a közelében halt meg a mongol birodalom megalapítója, Dzsingisz kán.

Guyuant 1227-ben, a tangutok birodalma, a Nyugati Xia állam ellen vezetett hadjárat során foglalták el a mongolok. A mongol seregek korábban már jártak erre, mégpedig a Hvárezm elleni 1219–1221-es hadjáratra indulva. A nyugat felé vezető hódítás során itt haladtak

Alapvetően kétféle idegenforgalmi látványosság van. Az egyik önmaga miatt érdekes, szép is lehet, csúnya is, a lényeg, hogy egy van belőle. És még ha fel is építhetik a hasonmását, mint az már oly sokszor megtörtént, az már csak kuriózum. Az osztrák Hallstatt Kínában vagy az Eiffel-torony Las Vegasban felépített mása is érdektelen az eredeti nélkül.

át Buhara és Szamarkand felé, és akkor a tangutokkal még nem folytattak háborút.

Dzsingisz kán 1227. augusztus 18-án hunyt el, miközben seregei Ninghsziát ostromolták. A nagykán utolsó napjait feltételezések szerint a mai Liupan-hegyi Nemzeti Erdőpark területén töltötte. Ugyanarról a Liupan-hegyről van egyébként szó, amelyről Mao Ce-tung 1935-ben verset is írt, mégpedig nem sokkal a nagy menetelés befejezése előtt.

A Liupan-hegyi Nemzeti Erdőpark Guyuantól körülbelül hetven kilométerre található. A parkba meredek hegyoldalon lehet feljutni. A bejárati kapu mellett egy tüskés betontarajú fehér sárkány található.

A helyet a külföldiek, az erre érthető okokból fogékonyabb mongolokat leszámítva, nem nagyon ismerik, hiszen az útikönyvek sem említik meg. Pedig a táj gyönyörű: 678 ezer négyzetkilométernyi, azaz majdnem hét Magyarország nagyságú érintetlen természetről van szó! Az erdőpark sokszorosa a Ninghszia-Huj Autonóm Területnek is, hiszen Gansu és Shaanxi tartományokban található a nagyobb része.

Stratégiailag rendkívül fontos területről van szó. A Liupan-hegy az egykori Nyugati Xia birodalom határától 200 kilométerre, a Song-dinasztia területének határától 150 kilométerre található, és a Jin-dinasztia nyugati része mellett helyezkedett el. Erről a területről tehát Dzsingisz kán mongoljai mindhárom ellenségüket szemmel tudták tartani, és szükség esetén rendkívül gyorsan mozgásba tudták hozni a hadi gépezetüket.

Dzsingisz kán halálának feltételezett helyszíne azonban a népi emlékezet szerint a mai Ninghsziához tartozik. A nagykán utolsó táborhelyét három betonból épített „mongol jurta" jelöli. A jurták csúcsos kupoláit kicsiny, színes szalagzászlók díszítik, a közelükben lovak ácsorognak.

Nem messze a mai kor betonépítményeitől található egy hatalmas, kör alakú, kőből faragott asztal nyolc ülőhellyel. Az ülőhelyek szék méretű kőhengerek, láthatóan ősrégiek. Középen lyuk van, a jakfarkas mongol zászlót állították hajdanában ide. Ahhoz képest, hogy milyen történelmi jelentőségű személyről van szó, nem túlságosan impozáns a hely kialakítása.

De tulajdonképpen hogy került volna ide Dzsingisz kán? Nos, 1227-ben itt ütött tábort nyárra a mongol sereg. Dzsingisz kán nem sokkal korábban leesett a lováról, és megsérült, de eszébe sem jutott, hogy emiatt felfüggessze a hadjáratot. Ehelyett a Liupan-hegyhez jött seregével, ahol gyakorlatoztatta harcosait, vadászott (ami a mongolok számára ugyancsak katonai gyakorlatozásnak minősült), és közben igyekezett erőt gyűjteni a tangutok elleni további harchoz. Ez azonban már nem sikerült. A valószínűleg 60-as éveinek végén járó Dzsingisz kán már nem épült fel, hanem meghalt. A helyiek úgy gondolják, hogy mivel forró nyár volt, a kán holtteste hamar oszlásnak indult, ezért itt a Liupan-hegynél temették el, és csak a nyergét és más fölszerelését vitték el, hogy máshol temessék el.

A tudósok véleménye

A történelmi források, és azok nyomán a történészek, a kérdés szakértői ezt egészen másképpen gondolják. Való igaz, hogy Dzsingisz kán holttestét, temetkezési helyét máig nem sikerült megtalálni. Az is igaz, hogy meleg nyár volt, és a mongolok nem ismertek balzsamozó eljárást. Mindennek ellenére szinte mindenki egyetért abban, hogy Dzsingiszt a mai Hentij megyében, a Burkan-kaldun nevű területen temették el. És habár néhányan a belső-mongóliai Muna-hegy tövében vélik tudni Dzsingisz sírját, komoly tudós a Liupan-hegyet nem tekinti temetkezési helynek. Ez mindössze a helyiek meggyőződése.

Egyébként a hitetlenebbek már azt is megkérdőjelezik, hogy valóban itt halt-e meg Dzsingisz kán. A területet ma erdők borítják, a lovas hadseregnek viszont legelők kellenek. És a meredek hegyeken hogyan hozták fel a várostromhoz szükséges, a korban igen nehézkes hadi felszerelést?!

A 13. században azonban nem volt mindenütt erdő, a hegyek között megbújva volt termékeny és biztonságos völgy a területen, mégpedig akkora, amekkora egy nomád hadsereget is el tudott rejteni és ki tudott szolgálni. Vagyis ha határozottan nem is lehet kijelenteni, hogy itt halt meg Dzsingisz kán, a helyiek ebbéli meggyőződését el lehet fogadni.

Ma egyébként a legutóbbi népszámlálás adatai szerint 6136 mongol nemzetiségű lakos él Ninghsziában.

Magyarországra jön a kínai BYD

Kínai gyártmányú BYD elektromos buszokat állított próbaüzembe a Budapesti Közlekedési Vállalat. A környezetkímélő buszok tesztelésére Törökbálint közvetítésével nyílt lehetőség. A környezetkímélő városi közlekedést anyagilag is támogatja az Európai Unió, amely a vételár 85 százalékát térítené vissza a fővárosnak, amennyiben BYD buszok vásárlása mellett döntene.

Törökbálint, amely gyakorlatilag Budapest peremvárosának tekinthető, évente 200 millió forintot fizet azért, hogy a BKV ellássa a tömegközlekedési feladatokat és a kapcsolatokat a két város között. Ennek korszerűsítése és gazdaságosabbá tétele miatt döntött az önkormányzat úgy, hogy az EU által támogatott tömegközlekedési alternatívákat fel kívánja mérni, számolt be **Elek Sándor,** Törökbálint alpolgármestere.

A Shenzhenben működő BYD autóbuszgyár már rendelkezik olyan, a gyakorlatban kipróbált elektromos járművekkel, amelyek alkalmasak lennének a rövidebb járművek kiváltására. A kínai gyártmányú buszok 250–280 kilométert képesek megtenni egy feltöltéssel, majd ezt követően csupán négyórás feltöltésre van szükség, hogy ismét üzembe állhasson a jármű. Jelenleg az Európai Unióban nincs olyan gyártó, amely ilyen kapacitású elektromos meghajtású buszt képes volna gyártani, ezért az Európai Unió támogatja a kínai gyártmányú nullemissziós buszok beszerzését is.

A buszok beszerzésének anyagi és környezetkímélő okai mellett ki kell emelni, hogy a nem túl jó minőségű budapesti utakat jól bírják a rendkívül egyszerű felépítésű és könnyen szervizelhető buszok. A meghibásodási lehetőség töredéke a dízelmotorral szerelt buszokénak.

A kínai jármű ára mintegy kétszerese a dízelbuszokénak, közel 150 millió forint darabja. A magyar tömegközlekedésben rendszeresen alkalmazott módon, nyugati országokból használt buszok beszerzését is fontolóra vette a törökbálinti önkormányzat, amelyek ára darabonként 50 millió forintra rúgna. Azonban – mint ahogy az alpolgármester kiemelte – az üzemeltetési költségek a dízelbuszok harmadát érik el csupán, emellett várható élettartama is kétszer nagyobb, amely kis szervizköltségekkel párosul. Az energiatakarékosságot elő-

segítendő, fékezéskor a súrlódási energiát elektromos árammá alakítja vissza a jármű, valamint akár napelemeket is lehet szerelni a buszok tetejére a hosszabb hatótávolság érdekében.

Mint arról Elek Sándor törökbálinti polgármester beszámolt, 200 BYD busz beszerzésére volna lehetőség EU-s pályázat keretében, amelyeket a város saját tömegközlekedési vállalatában állítanának szolgálatba mintegy két éven belül.

Fővárosi tapasztalatok

A Budapesti Közlekedési Vállalat azért, hogy minél több utas kipróbálhassa és véleményt mondhasson róla, ingyenessé tette a közlekedést a BYD elektromos buszain. A járművet több vonalon is foglalkoztatták, hogy azt elemezhessék, mennyire felel meg a különböző domborzati viszonyoknak.

A **BYD K9B** busz a tesztek során a jelenleg a magyar fővárosban alkalmazott buszoknál modernebbnek, kényelmesebbnek bizonyult. A fel- és leszállást segíti a légnyomással működő hasmagasság-eresztő berendezés, így az utasoknak nem kell akkorát lépniük.

Az utasok véleménye szerint viszont kevés volt az ülőhely a buszon annak méreteihez képest, illetve az elektromos berendezések is sok helyet foglalnak az utastérből, szűk folyosókat hagyva a helykereséshez. Ez azonban a többi alacsony padlójú buszra is jellemző. Azon a vonalon, ahol kipróbálták a buszt, sok idős él, akik már nem bírnak állni az utazás során, ezért is van több ülőhelyre igény. Azonban a berendezést esztétikusnak tartották a megkérdezettek.

Az elektromos meghajtás működése nagyon hangosnak bizonyult az utastérben, amelyet minden bizonnyal további hangszigeteléssel orvosolni lehet. Ez persze további súlyt jelent, amely csökkenti a jármű hatótávolságát.

Az ülések annak ellenére, hogy egyszerű kialakításúak, borításuk műanyag, mégis kényelmesek. A Budapesten szolgáló buszokkal ellentétben a duplaülések között karfa is van a kipróbált buszban, ami kifejezetten emelte a komfortérzetet. Azonban az látszott, hogy a busz csak kipróbálásra érkezett, hiszen a BKV buszai alapvetően más specifikációk szerint vannak felszerelve. A buszban 50 kapaszkodó volt, azonban a magyar emberek

nem szoktak egymáshoz túl közel állni. A megrendelt buszokba minden bizonnyal kevesebb kapaszkodót és több ülést kér majd a magyar közlekedési vállalat.

Civilek segítsége

A kéthetes teszteket követően alapvetően pozitívak voltak a tapasztalatok a Budapesti Közlekedési Vállalatnál, illetve az utasok körében is. A **Levegő Munkacsoport,** amely egy környezetszennyezés elleni civil szervezet, szintén pozitívnak tartotta a tesztek eredményét annak ellenére, hogy a júliusi nagy hőség miatt folyamatosan üzemelt a légkondicionáló berendezés, jelentősen csökkentve a tisztán elektromos jármű hatótávolságát.

Lukács András, a munkacsoport vezetője szerint a munkacsoport is jelentősen hozzájárult a BYD buszának kipróbálásához. A Levegő Munkacsoport többször tárgyalt a kínai partnerrel a busz Magyarországra szállításáról. A magyar hatóságokkal is hosszas tárgyalásokat kellett lefolytatni, többek között a Budapesti Közlekedési Központtal. A civil szervezetnek kiemelten nagy szerepe volt az elektromos buszról szóló kommunikációban. A közvélemény tájékoztatása kiemelten fontos volt annak érdekében, hogy kipróbálják az emberek a járművet, valamint értesüljenek annak eredményeiről is.

A teszteket követően a légszennyezés csökkentéséért küzdő civil szervezet azonnal jelezte, hogy minél hamarabb szívesen látná a járműveket a forgalomban, azok környezetkímélő működése mellett gazdasági okokból is. Mint Lukács András elmondta, a körzetekben, ahol közlekedik, azonnal érezhetően csökkenne a károsanyag-kibocsátás, hiszen ezekben a buszokban még hatótávolság-növelő belső égésű motor sincs. Emellett a busz energiafelhasználása is kiemelkedő, mivel egy hasonló méretű dízelüzemű buszhoz viszonyítva negyedannyi energiát használ el Budapesten.

A Levegő Munkacsoport vezetője szerint hatalmas előny, hogy a járműveket lehet éjszakai árammal tölteni, olyan időszakban, amikor az erőművek kihasználtsága alacsony, ezzel lényegesen olcsóbbá válik az üzemeltetés. Emellett a meghajtás hatékonysága is sokkal jobb. Az elektromos motorok 90 százalékos hatékonysággal működnek, míg egy jó dízelmotor az elégetett energiamennyiség 35 százalékát képes mozgási energiává alakítani.

A városi közlekedés sajátosságaiból adódóan a buszok az energiafelhasználás 30–40 százalékát egyszerűen elpöfékelik álló helyzetben, a piros lámpáknál, a megállókban, a forgalmi dugókban. Ilyenkor az elektromos buszok motorja egyszerűen áll, nem használ energiát. Mindemellett a fékezéskor és a lejtmenetben a buszok rendszere energiát táplál vissza az akkumulátorokba, amelyek növelik a járművek hatótávolságát.

A civil szervezet az utasok körében is végzett felmérést a busszal kapcsolatban. A visszajelzésekben szereplő hiányosságok könnyűszerrel orvosolhatók Lukács András szerint. Az ülésekkel kapcsolatos kritikákat érintve kiemelte, hogy azok cseréje nem bonyolult, az nem a busznak a hibája. A fel- és leszálláskor hiányosságként merült fel, hogy csak kettő ajtaja van a busznak. Ezzel kapcsolatban jelezte a BYD, hogy már van háromajtós változata is a járműnek, így a használhatóságban ez szintén nem jelentene akadályt a jövőben. Az egyetlen dolog, amin nem lehet javítani, hogy a kerekek fölött elhelyezett akkumulátorok elveszik a kilátást.

Részletes teszt

Mezei Gyula, a BYD elektromos buszának tesztmenedzsere minden egyes napot a buszon töltött a tesztidőszak folyamán, és folyamatos mérésekkel figyelte a járművet. A legproblémásabb pontnak az energiaellátás bizonyult, vagyis annak kimérése, mikor kell megkezdeni a busz feltöltését, mennyit képes megtenni egyetlen feltöltéssel.

A BYD 250 kilométeres hatótávolságot vállalt klímahasználat nélkül. Ezt a hatótávolságot 20 százalékkal csökkenti a légkondicionáló berendezés használata. Mezei Gyula szerint a teszteredmények a legnagyobb hőség közepette ennél jóval jobbnak bizonyultak. A teszt során egy töltéssel elért legkisebb ha-

tótávolság 188 kilométer lett, egy olyan napon, amikor folyamatosan dugóba került az autóbusz, és álló helyzetben kellett használni a klímaberendezést. Az átlageredmény 283 kilométeres hatótávolság lett klímahasználattal városi használatban. Ugyanez külvárosi körülmények között 300 kilométer volt.

A gyártó garanciát vállalat arra, hogy 5000 töltésig nem csökken az akkumulátorok kapacitása, ellenkező esetben garanciában cseréli a BYD a hibás alkatrészeket. Tízezer töltést követően az akkumulátorok tárolókapacitása 70 százalékra csökken. Ez nem jelenti, hogy ne lehetne a buszokat használni, azonban akkor rövidebb járatokra kell beállítani a járműveket.

Mezei Gyula szerint egy dízel autóbuszt maximum 15 éves használatra terveznek, amelyet követően a motort fel kell újítani az élettartam növelése érdekében. A kínai busz esetében az akkumulátoroknak ezt az élettartamot ki kell bírniuk, hiszen az 5000 töltés mintegy 10 év alatt történik meg. Amennyiben a 10–15 éves használatot követően az akkumulátorokat lecseréli a felhasználó, akkor újabb hasonló ciklussal növekszik a buszok élettartama. Ennek oka a működési elv is, hiszen az elektromos rendszer kisebb rezgéseket keltve működik, amely miatt a karosszéria sincs akkora terhelésnek kitéve. Mindemellett lényeges, hogy a jármű alumínium vázra épül, így a korrózionak sincs veszélye, mint a hagyományos építésű buszok esetében.

Mezei Gyula kiemelte az elektromos motor nyomatékosságát is, amely 900 Nm. Ez a hatalmas erő azonban egy számítógépes erőszabályozó rendszernek köszönhetően vissza van fojtva egy dízelautóbusz átlagos teljesítményére, így az utasok számára a gyorsulás csupán egy kicsivel tűnik erősebbnek. Természetesen a gyorsulás az elektromotoroknak köszönhetően egyenletesebb is, amelyet a jármű fokozatmentesen teljesít.

A budai oldalon történő használatban a hegymenet kiemelkedő fontosságú. Az úgynevezett kapaszkodósebesség 40 km/h-ás sebességre volt beállítva, amelyet valóban nagy szögű emelkedő esetében alkalmazott a jármű. Ezt a teljesítményt a terheltségtől függetlenül tudta a busz teljesíteni.

Az autóbusz a rossz minőségű budapesti utak nagy részén megfelelően teljesített, köszönhetően a modern felfüggesztési rendszerek alkalmazásának. A busz legalacsonyabb pontja egy arasznyira van a talajtól, ez néhol okozott problémákat a budapesti úthálózaton.

Mindenki szereti

A projekt vezető tesztelője bevallotta, nagyon szkeptikusan viszonyult a buszhoz, köszönhetően az elektromos járművek általánosságban vett alacsony hatótávolságának. Azonban ennek a busznak az eredményei nagyon meggyőzőek voltak Mezei Gyula számára. A fogyasztásuk a dízelüzemű buszok egyötöde–egynegyede volt. A távolsági közlekedésben még jobban csökken a busz fogyasztása, elérve a 400 kilométer körüli hatótávolságot, így nemcsak a városban, hanem az elővárosi alkalmazásban is megállná a helyét egy magasabb komfortfokozatú belső elrendezéssel. Távolsági használatban akár egy Budapest–Szeged–Budapest vonalat képes volna ellátni, amely során egy biztonsági rátöltés esetén is csak fél óra állásra volna szükség.

A BYD elektromos busza mind az utasok, mind a szakemberek szerint is kiválóan alkalmas a közlekedésre. A meggyőző eredményeknek köszönhetően a megkérdezettek mind nagyon szívesen látnák a BYD elektromos buszait Budapest és Magyarország útjain közlekedni.

Wokkal Kínából –

Kínában az étterem a legzajosabb helyek közé tartozik, fontos társadalmi események színtere, ahol összegyűlnek az emberek beszélgetni, barátságukat megerősíteni és természetesen: jókat enni.

sertéshús luffatökkel

Lássuk először, milyen **hozzávalókra** lesz szükségünk: ***szójabab, luffatök, csontleves, és egy sertéscomb,*** amiből a csonton lévő húst fogjuk felhasználni.

- Először a sertéscombot rakjuk fel főni. Felöntjük a serpenyőt vízzel, majd belehelyezzük a húst. És két órán keresztül főzzük.
- Utána elkezdhetjük megpucolni a szójababot. Ha a babbal megvagyunk, nekiláthatunk a luffatök hámozásának. Azután felvágjuk (kb. 5 cm-es) csíkokra. Miután felszeleteltük, kivágjuk a tök magos részét.
- Két óra elteltével a húst vegyük le a tűzről, és tegyünk hideg vízbe, hogy könnyebben leváljon a csontról.
- A szójababot kb. fél percig pirítjuk, aztán hozzáöntjük a csontlevest. Ezután belerakjuk a húst is, így főzzük öt percen keresztül.
- Elkezdhetjük a fűszerezést is. Először sózzuk meg. Rakjunk bele egy kis főzőbort. Adjuk hozzá a luffatököt, és így főzzük két percig. Adjuk hozzá az ételízesítőt, a csirkés ételízesítőt, és végül szórjuk meg egy csipetnyi borssal.

Kész is van a fogásunk. Ajánljuk mindenkinek, ugyanis a csonton lévő hús kálciumban, a luffatök D-vitaminban, a szójabab pedig C-vitaminban gazdag.

Huaiyangi ízvilág

bambuszrügyes oldalas

A fogás legfontosabb **hozzávalója** a ***sertésoldalas.*** Ezenkívül szükségünk lesz még ***tavaszi bambuszrügyre, újhagymára és gyömbérre.***

- Először kb. fél centi vastag szeletekre vágjuk az oldalast.
- A bambuszrügy felszeletelésekor minden egyes vágásnál elforgatjuk kicsit a bambuszt, így nagyjából háromszög alakú darabkákra tudjuk felvágni.
- Az újhagymát nagy darabokra vágjuk fel.
- A gyömbérből nagy szeleteket vágunk le, utána pedig kicsit összetörjük őket.
- Ha végeztünk ezekkel az előkészületekkel, akkor utána a húst kb. két percen keresztül forró vízben főzzük. A főzővízhez hozzáadhatunk egy kis főzőbort is. Nagyjából két perc után, mikor a hús már kicsit megbarnul, levehetjük a tűzről.
- Ezután a gyömbért és a hagymát a hússal együtt kb. öt percen keresztül forró olajon süssük. Kb. öt perc után hozzáöntünk még egy kis vizet a húshoz. Hozzáadunk még egy kis főzőbort, és adhatunk némi cukrot is. Hozzáadunk még egy kevés szójaszószt és egy kis csirkés ételízesítőt.
- A forrásban lévő lével folyamatosan locsolgatjuk a húsokat, így azok átveszik a szója piros színét.
- Forrástól számított öt percen keresztül tovább főzzük a húst. Az öt perc elteltével hozzáadhatjuk a bambuszrügyet is.
- Miután hozzáadtuk az egészhez a bambuszrügyet, feljebb vesszük a lángot. A bambuszrügy hozzáadása után még öt percig főzzük az ételt – és tálalhatunk is.

Tálaláskor először a bamuszrügyeket szedjük ki, és azokat rakjuk a tál aljára. Ennek a tetejére kerülnek a hússzeletek.

KINAI MŰVÉSZETI KÖZPONT
匈中文化交流中心

匈牙利书法网
Kínai Kalligráfia és Festészet Iskola

中國文化

Kalligráfia

kezedbe veszed a tust. dörzsölni kezded.
mindent betölt az illata. A hófehér papírhoz
érsz és a vonások megtelnek a tussal.
A kalligráfia a papíron van,
a vonások táncolnak tovább...
Te is kipróbálod?

Szeptembertől kezdő csoportok, várunk szeretettel
master@shufa.hu I +3630.337.8240 I www.shufa.hu
egyszerű és hatékony tematika, jó hangulatú csoportok

Kínai Nemzetközi Rádió Magyar Nyelvű Adások
Shijingshanlu Str.16A Peking 100040 CHINA

www.kinainfo.hu I www.rgm.hu I www.shufa.hu

http://hungarian.cri.cn